

Az IDŐK JELEI

A KERESZTÉNY ADVENT KÖZÖSSÉG GYÜLEKEZETI LAPJA

Adventtábor
2003

2003/2.

<u>evangélizáció</u>		
Emberhalászat IV.	2	
HOGYAN TALÁLJAK IDŐT A SZEMÉLYES EVANGELIZÁCIÓRA?		
<u>az idők jelei</u>		
Az európai Ökumenikus Charta	6	
A DOKUMENTUM ISMERTETÉSE ÉS ELEMZÉSE, MAGYARORSZÁGI ALÁÍRÁSÁNAK JELENTŐSÉGE		
Charta Oecumenika	11	
IRÁNYELVEK AZ EURÓPAI EGYHÁZAK BŐVÜLŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉHEZ		
A Biblia Szövetség tiltakozik	15	
Megújulási mozgalom kezdeményezése az Evangélikus Egyházban is	17	
<u>adventmozgalom</u>		
Közeledik az alábbi prófétikus kijelentések beteljesedése?	18	
„Illés eljön előbb, és helyreállít mindent”		18
<u>gondolatok</u>		
Cimkehit	25	
<u>könyvhírek</u>		
Könyvkiadónk árjegyzéke	26	
<u>adventtábor</u>		
Tájékoztató és jelentkezési lap	28	

„Mert az Úr ad bölcseséget, az Ő szájából tudomány és értelem származik.
Az igazaknak valóságos jót rejteget, paizst a tökéletesen járóknak.” (Péld 2,6–7)

Emberhalászat IV.

Renate Noack: Hogyan találjak időt a személyes evangelizációra?

ÚJ ÉLETREND

AZ ÚJ ÉLETFELFOGÁS ÚJ ÉLETRENDET EREDMÉNYEZ

Mindaz, akinek valósággá lesz, amiről eddig beszélünk, új kiindulási alapot talál életéhez és időbeosztásához. Ezt a lépést nem lehet kihagyni: előfeltétele annak, hogy személyes, új életrendünk világossá legyen előttünk és tudatosuljon bennünk. A szükséges gondolati előkészítő munka magában foglalja még a következő megfontolásokat:

1. Milyen lesz a személyes időbeosztásom?

Isten az újjászületés által – mint teljes személyiséget – újonnan teremtett téged, s a továbbiakban megszentelt testedet, lelkedet, érzelmeidet, értelmeket és akaratodat. Szükséged van Isten által irányított akaratodra, megszentelt értelmekre és megváltozott ítélőképességedre, hogy életed az új szempontok szerint átrendeződjön és átformálódjon. A dolgok nem változnak meg maguktól, neked kell fáradoznod, hogy időbeosztásodat átgondold. Mivel ez esetleg forradalmian új életrendet eredményez, szükséges, hogy az új terveket az egész családdal megbeszéljed. Mert mindnyájatoknak közösen kell a terv mellé állnotok, és kéz a kézben dolgoznotok.

Amikor a mi családjunk a személyes evangelizációra odaszánta magát, több napon át intenzív tanácskozást folytattunk egymással. Gyermekünk akkor 12 és 9 évesek voltak, és nagyon jól megértették, milyen célért történik mindez.

2. Milyen kérdéseket kell a családdal együtt, illetve személyesen átgondolni?

a) Mikor található az egyes családtagok zavartalan, „csendes időt” maguknak az Istennel való közönségre?

b) Hogyan lehetne a családon belül több közösséget ápolni egymással, és hasonlóképpen a szomszédokkal, a hittestvérekkel és a barátokkal, ismerősökkel, akikkel találkozunk?

c) Kész-e a család megosztani otthonát, annak légkörét, „elrejtettségét” és magánidejét másokkal, hogy nekik az evangéliumot hirdesse?

d) Nem kellene-e esetleg hivatást vagy munkahelyet változtatni, hogy Istent és az embereket jobban szolgálhassuk?

e) Egyetértésben van-e a család, ha esetleg a bevétel kisebb lesz, mert tudatosan lemondunk túlóráról vagy mellék munkákról, hogy több idő jusson a fontosabbakra?

f) Lehetséges-e, hogy a feleség feladja állását, több időt szenteljen családjának és az evangélium hirdetésére, s így felismerje, milyen nagy lehetőségeket biztosít ehhez a háziasszonyi tevékenység?

3. Hogyan változtathatjuk meg az időgazdálkodásunkat?

A következő lépés az, hogy kritikusan átvizsgáljuk eddigi időbeosztásunkat, s megállapítsuk, hol takaríthatnánk meg időt az új cél elérése érdekében.

a) Lehetne-e eddigi tevékenységeinkből néhányat kihagyni, mivel az új feladat most fontosabb lett számunkra? Például munkahelyi túlórákat, hazavitt munkákat, amelyeket otthon végeztünk el. A házimunkáknál megkérdezhetjük magunktól: feltétlenül szükséges az ablakokat annyira gyakran tisztítani? Fontos mindennap porszívózni, törölgetni stb.? Fontos mindenfajta mosott ruhaneműt kivasalni? Minden egyes tevékenységnél kérdezzük meg: miért? Valóban szükséges? Így néhány dolgot kiiktathatunk.

b) Tudunk-e olyan tevékenységeket elhagyni, amelyek ezelőtt nagyon fontosnak tüntek, most azonban új célunk útjában állnak, elveszik az időt tőlünk. Például: tévénézés, ruhák varrása, amelyeket éppoly kedvesen is megvehetünk a kiárusításnál, bizonyos időt rabló hobbik stb.?

c) Lehetne-e néhány feladatot másnak átadni? A házi és a kerti munkát szétoszthatjuk a családon belül: minden családtag – a gyerekek is – egy részt magukra vállalhatnak. Például minden családtag maga tarthatja rendben a szobáját. Lehetséges lenne-e anyagilag egyes munkákat „házon kívül” kiadni?

d) Lehetne-e időt nyerni a munkák ésszerűsítése és jobb megszervezése által? Hallottál-e már a munkafolyamatok tanulmányozásáról a „REFA-minta” szerint?

(A REFA név eljárást jelöl: a munkafolyamatokat a munka tanulmányozása és időmérések által megvizsgálják, tekintetbe véve a munkapszichológiai és pszichológiai ismereteket, hogy jobb teljesítőképességet és ésszerűbb munkaszervezést érjenek el.) Győznéd-e, hogy előadásokat hallgass, tanfolyamot látogass vagy irodalmat nézz át ebben a témakörben? Foglalkoztál-e már saját munkamódszereid megjobbításának gondolatával?

Munka-, bevásárlási és étkezési tervek segítenek időt megtakarítani. A jól megválasztott munkahelyek szintén idő- és utazásmegtakarítást jelentenek. A bútorok, a padló kiválasztásánál a könnyen tisztíthatóság legyen az egyik legfontosabb szempont. Gondoljuk meg: igen gyakran rabol el tőlünk időt a rosszul szervezett munka, a késői kezdés reggel, a hosszú, üres beszélgetések, az értelmetlen olvasmányok, a szükségtelen, mértéktelen televíziózás.

e) Javítana-e a körülményeken egy állásváltotatás? A Jézus Krisztusban való hit segít abban, hogy a pénz és a presztízs háttérbe szoruljon annak érdekében, hogy több időt nyerjünk a személyes evangelizációhoz.

Lehetséges, hogy nehezedre esik az előbbieken felsorolt javaslatokat megvalósítanod, mert sokszor megkedvelt feladatokat, néha pedig beidegződött szokásokat érintenek érzékenyen. Ha eddigi életmódunkat sok dologban meg kell változtatnunk, akkor természetes, hogy énünk a legerősebb ellenállásba lendül. De ha téged az alapeszme, az „evangelizáció” nem hagy nyugodni, ha szeretnél az üzenethirdetésben személyesen részt venni, segíteni, akkor fordulj Istenhez, és kérj Tőle olyan lelki magatartást, belső hozzáállást, hogy a megszokott magatartáson változtatni tudj. Ismerek embereket, akiket Isten életük hathatós megváltoztatására indított, mert felismerték az emberek elvesztségét Krisztus nélkül, és vágyakoztak Jézus mielőbbi visszajövetelére. Amikor így imádkozunk: Úr Jézus, jöjj hamar! – akkor ez magában foglalja a részvétel készségét abban a munkában, amelyről Jézus így szólt: *„Isten országának ez az evangéliuma hirdettetni fog az egész földön, bizonyosságul minden népnek, és azután jön el a vég.”* (Mát 24,14)

Ha az Úr megjelenését őszintén óhajtjuk, akkor láthatóan kifejezésre juttatjuk ezt a misszió megbízatás teljesítéséért való fáradozásunkkal. A végső nagy aratásban élünk – és mégsem akarjuk minden erőnket az Úr rendelkezésére bocsátani? Egy ismert nagyvállalat egyik vezető alkalmazottja minden hónapban két szabadnapot vett ki magának azért, hogy az evangéliumot hirdethesse. Főnöke még tanácsolta is neki, hogy milyen napok a legkedvezőbbek erre a célra, amikor az embereket otthon találhatja. Egy hívő fiatalasszony, aki gyógyszerárban dolgozott, munkanapjait kétharmad időre rövidítette (ezzel együtt természetesen a fizetése is csökkent), hogy a késő délutáni órákban lelkigondozói és evangelizáló munkát végezhesen.

4. Ha valakinek ennek ellenére túl kevés ideje van
Elértük-e, hogy bizonyos „levegőhöz jussunk” időbe-

osztásunkban? Tudtunk-e időt megtakarítani? Mi a teendő, ha minden jóakarattal sem sikerült szabad időt nyernünk, de mégis erős a vágyunk, hogy az evangéliumot hirdessük? Ezek többnyire olyan esetek, amikor az ember időszakos szorításban van, például vizsgák előtt áll, vagy erősebb igénybevételnek van kitéve a hivatásában, vagy a háztartás terhei nagyobbak, mert kicsik a gyerekei, vagy betegek vannak, akik ápolásra szorulnak. Van-e lehetőség arra, hogy ilyen időszakokban és esetekben is részt vegyünk Isten munkájában? Úgy gondolom, igen. Isten segítségével lehetséges, hogy állandó misszionáriusi alapmagatartásban maradjunk, ami azt jelenti: nagyon tudatosan élni. Vizsgáld meg a körülményeket, a találkozásokat, amelyekkel a mindennapi életben szembeke-rülsz. Tudsz-e Jézusról tanúskodni? Gondold végig, elkezdve otthon, a családban, azután a munkahelyen, az iskolában, az egyetemen, a házimunka közben, a bevásárlásnál, a szabadidőben, a szabadságod eltöltése közben... Annak tudatában élünk, hogy Isten mindig, egész nap bennünk lakik, bárhol vagyunk, és bármit teszünk? Nem kellene-e ennek láthatóvá lenni a beszédünkben és a tetteinkben? Nagy különbség mutatkozik, ha egy orvos a lelkében Jézusba vetett hittel tanácsolja betegeit, ha egy üzletember a Szentlélek irányítása alatt tárgyal üzletfeleivel, ha egy anya Jézus megbocsátása által megújulva segít gyermekei feladataiban. Az emberek látni fogják, hogy Isten él, mert a te lényedben visszatükröződik.

ÚJ TERVEK

HA SIKERÜL
AZ IDŐGAZDÁLKODÁST MEGVÁLTOZTATNI,
AKKOR LEHET TERVEKET KÉSZÍTENI

Ha sikerült tényleges időmegtakarítást elérni, akkor már lehetséges, hogy a személyes evangelizáció ne csak véletlen és esetleges találkozásokra korlátozódjon. Sokkal több tervet készíthetünk arra vonatkozóan, hogy a hétköznapi kapcsolatokat elmélyítsük, illetve új kapcsolatokat alakítsunk ki.

Ezen a ponton azonban sokan ellenérzéseket nyilvánítanak. Visszautasítják a gondolatot, hogy még a magánéletükre is terveket készítsenek. „Nincs elégünk a tervekből? Kiszabott idő, határidők mindenütt a munkában, hivatásunkban, az iskolákban, tanulmányainkban, és még a magánéletünkben is? – kérdezik, úgy tűnik, jogosan. „Valamikor kell az embernek szabadidő és kötetlenség!”

Igaz, de mi a valóság? Gyakran a magánéletünk is csupa hajsza, az időhiány állandó nyomása nehezedik ránk. A jól átgondolt tervek nem további korlátozásokat jelentenek számunkra, hanem éppen a szabadságunkat adják vissza, hogy magunk határozhassunk az időnkéről, az időnk uraivá válhassunk, ismét jókedvűek

lehecsünk, s azt érezhessük: „Van időm azt tenni, amit tenni akarok.” Ezért kell terveinkben mindig időt hagyni az előre nem látott dolgokra is.

Mit értsünk „időtervek”-en? Így kezdjük el időgazdálkodásunk átalakítását:

ÉVES TERV

Kinek nem voltak már közölünk jó szándékú elhatározásai újkor? S vajon megvalósultak-e ezek? Az éves terv biztosítja azt a lehetőséget, hogy szándékaink például már augusztusban fekete-fehéren a szemünk előtt legyenek. Az éves terv tartalmazza konkrét célkitűzéseinket

---

KÖZÖSSÉG ISTENNEL

Megtervezzük, mennyi időt fogunk a jövőben napon-ta arra szánni, hogy Istennel időzzünk; és átgondoljuk, hogy a nap melyik része lesz a legkedvezőbb erre. Talán gyakran hosszabb ideig is ébren fekszünk. Ezt az időt is fel lehet használni az Isten előtti elcsendesedésre.

KÖZÖSSÉG A CSALÁDDAL

Gondoljuk végig, melyik napot tudjuk rendszeresen fenntartani a családi együttlét számára. Hogyan töltjük el a szabadidőnk, milyen dátumokat határozzunk meg a családi ünnepekre és egyéb különleges alkalmaakra, túrákra, utazásokra stb.

KÖZÖSSÉG AZ EMBEREKKEL EVANGELIZÁCIÓ CÉLJÁBÓL

Ide tartoznak az alapvető elgondolások: Hogyan és mikor akarjuk megvalósítani a személyes evangelizáló munkát? Ha van a gyülekezetnek kitűzött terve, például „A Biblia szól” munka, részt tudok-e venni ebben? Mire fogjuk helyezni a hangsúlyt? A házról házra látogatásra, vagy a családi körben tartandó Biblia-órákra? Talán tudunk új lehetőségeket is teremteni, hogy embereket elérjünk?

Mikor van időnk új barátainkra? Milyen esték a legalkalmasabbak arra, hogy elmenjünk meghívni ismerőseinket az evangelizációra? Vagy a nap melyik szakaszában tudunk időt fordítani erre? Ide tartoznak azok az elgondolások is, hogy miként használhatjuk fel az ünnepeket és a szabad hétvégeket az embertársainkkal való közösség ápolására. Tudnánk-e, velük egyeztetve, egy hétvégén együtt tölteni a szabadidőnk, vagy egy-egy kisebb utazást tenni közösen? Tapasztaltuk, hogy a szép környezetben együtt eltöltött hétvégék

igen jó alkalmat adtak arra, hogy elmélyítsük a közösséget Istennel és egymással. Ilyenkor Krisztus elfogadása melletti döntések is születtek.

FELELŐSSÉGTELJES MUNKAVÉGZÉS A HIVATÁSUNKBAN

Mit tehetnénk az elkövetkező évben, hogy e téren is fejlődjünk? Hogyan tudnánk javítani a munkamódszerünket?

IGAZI PIHENÉS, FELÜDÜLÉS

Hogyan tudnánk biztosítani, hogy szünidőnk, szabadságunk igazi pihenés legyen? Melyik napot szánhatjuk rendszeresen túrázásra? Felváltva a gyerekekkel együtt és nélkülük, mert a házaspároknak nagy szükségük van a kettesben töltött időre is. Lesz a jövőben mindennap megfelelő időnk a tényleges pihenésre?

NÉHÁNY GYAKORLATI PÉLDA AZ IDŐTERVEZÉSRE

A család, amelyről először szólok, az adventista felekezethez tartozik. Dieter osztályvezetőként dolgozik egy gyógyszergyártó cégnél, Marlene háziasszony. A gyülekezetben felelősségteljes feladatuk van, a gyülekezet vezetésében és a gyermekiskolában. Két gyermekük, Rainer és Anke 17 és 15 évesek. A házaspárnak sok régi jó kapcsolata volt szomszédaival, ismerőseivel, munkatársaival, akikkel néha hitbeli kérdésekről is folytattak beszélgetéseket. Mindeddig azonban többnyire csak a véletlenre hagyatkozva tartottak fenn ilyen kapcsolatokat, illetve folytattak ilyen beszélgetéseket. Nem törekedtek tudatosan arra, hogy az evangélium továbbadásában részt vegyenek. Ezt a szemléletet és gyakorlatot kellett megváltoztatniuk. Dieter mint gyülekezetvezető, tagja volt egy munkacsoportnak, amely evangelizációs terveket dolgozott ki. Gondolkodtak „A Biblia szól” munka kiépítéséről, amely házról házra járva végzett misszió. Célja véleménykutatás és egy díjtalan Biblia-tanfolyam felajánlása. Dieter felismerte, milyen fontos feladat ez, és elhatározta, hogy bekapcsolódik a munkába. Amikor a családjának is beszélt erről, Marlene és a gyerekek úgy döntöttek, hogy ők is részt vesznek a házról házra járásban. Az új feladat nagy változásokat hozott szabadidőprogramjukban, és gondos tervezést igényelt.

Hosszabb ideje végzik már ezt a munkát, és egyre több örömük van benne. Marlene és Dieter emellett megismerkedett egy hasonló korú házaspárral, akik nagyon érdeklődnek a bibliai kérdések iránt. Azóta rendszeresen találkozik a két házaspár, Biblia-tanulmányozás céljából. Rainer és Anke is megismertek fia-

talokat ezen a munkán keresztül, akikkel gyakran együtt vannak, és a gyülekezeti ifjúsági körbe is meghívták már őket. A család az új évre konkrét tervet készített, amelyben a következő fő programoknak kerestek helyet:

1. Közösség Istennel

Az egyéni „csendes időn” kívül – amelyet reggelenként mindenki külön-külön biztosít magának – a család kívánsága, hogy egy bensőséges családi áhítatra is legyen idő mindennap. Személyes Biblia-tanulmányozásra mindenki azt az időt teszi szabaddá magának, amikor a legjobban tud koncentrálni.

2. Közösség a családdal

Négy estét tartanak fenn erre a célra hetenként. A szabadság egy részét a család közösen tölti el, a fennmaradó időben Rainer és Anke ifjúsági táborozáson akarnak részt venni. Így Marlene és Dieter is kettesben tudják eltölteni szabadságuk egy részét, ami minden házasságnak nagyon jót tesz. A szabadságon kívül néhány családi nap lesz, a többit pedig túrázásra szánják kettesben, vagy a barátaikkal.

3. Hivatás

Marlene és Dieter együtt járnak egy továbbképző tanfolyamra a főiskolán, amely minden kedden este 8–10 óráig tart.

4. Baráti kapcsolatok ápolása

Minden hónapban egy szombat este 17–20 óráig teastet tartanak a szomszédokkal, ismerősökkel, munkatársakkal és hittestvérekkel. Ezeken az alkalmakon időszerű problémákat beszélnek meg, megpróbálnak

Isten ígéje alapján megoldást találni rájuk. A házról házra járás során jöttek rá, hogy a személyes evangelizálás csak akkor hoz gyümölcsöt, ha azok az emberek, akiket megismertek, a barátaikká lesznek. Szükségük van személyes beszélgetésekre, sokszor gyakorlati segítségre is. Így Marlene egy nagyon megterhelt anyának a gyermekeit istápolja, segít egy idős házaspárnak a kerti munkában, és más barátaiknak is, betegség vagy egyéb nehéz helyzet esetén. A saját házimunkáját jól tervezte meg, a családot is bevonta, így időt nyert, hogy másoknak segíthessen. A hétfő estére azt tervezték, hogy 7–8 óráig összejönnek a H. házaspárral Biblia-tanulmányozásra. Ez sem nekik, sem ismerősiknek nem sok, mert a többi este szabad marad a pihenésre.

5. A gyülekezet

Havonta egyszer a gyülekezeti bizottság ülészik, és szintén havonként egyszer találkozik az evangelizációs munkacsoport. Ezt vasárnap estére tervezik, 20–22 óráig. „A Biblia szól” munkát ebben a gyülekezetben minden vasárnap délelőtt végzik (más gyülekezetekben gyakran szombat délután). A munkatársak 10-kor találkoznak a gyülekezetben, a megbeszélés után kettesével mennek házról házra, utána újból összejönnek egy rövid tapasztalatcserére, s 1 körül búcsút vesznek egymástól. Este (18–20 óráig) ismét a gyülekezetben találkoznak, kiképzést és imaórát tartanak.

*

Első pillanatra mindez talán túl nagy megterhelésnek tűnik. Az evangelizációs munka eredménye azonban gazdagon kárpótol minden fáradozásért.

---

hírek

GYERMEKSZÜLETÉS

2002. szeptember 30-án született Schiszler József és Schiszler Judith gyermeke: Bence;

2002. decemberében Jávorcsik Lajos és Borsodi Ildikó gyermeke: Eszter;

2003. március 10-én Balogh Gábor és Váradai Éva gyermeke: Váradai-Balogh Ábel;

2003. március 17-én Szász Péter és Szász Péterné gyermeke: Benjámin.

A szülők és gyermekeik életére Isten gazdag áldását kívánjuk!

VÉNSZENTELÉS

Nyíregyházán, 2003. március 1-jén tartottuk Zakor János testvér gyülekezeti vénné szentelését.

ESKÜVŐ

2003. április 6-án, a zugligeti gyülekezet imatermében Varga Erzsébet és Rubus János kötött házasságot. Testvéreink közös életére az Úr áldását kívánjuk!

GYÜLEKEZETSZENTELÉS

2003. április 19-én tartottuk a Széchenyi-hegyi gyülekezet avatását.

HALÁLOZÁS

Az elmúlt negyedévben Ruzsinszki Istvánné (Miskolc), Sály Mihályné (Dorogháza), Borbás Sándor, Kovács Géza (Zugliget), Gál Mária és Tóth Béla (Elek) testvértől búcsúztunk.

Az európai Ökumenikus Charta

A dokumentum ismertetése és elemzése, magyarországi aláírásának jelentősége

Feltétlenül vissza kell térnünk egy esemény értékelésére, amely a múlt esztendő utolsó negyedében történt. Ez az esemény mérföldkő az ökumenikus mozgalom történetében, valamint az új, egységesülő Európa kialakulásának folyamatában.

Az „idők jelei” (Mát 16,2) annyira sűrűsödnek, hogy mind megterheltebb életünkben nem könnyű követni őket. Mindazonáltal ez elengedhetetlenül fontos feladatunk. „Figyeljete, vigyázzatok és imádkozzatok” – szól hozzánk Jézus felhívása az idők jeleire vonatkozóan (Márk 13,33), amelyek villogó fényekhez hasonlóan figyelmeztetnek minket az Ő visszajövetele, illetve az azt megelőző drámai eseménysorozat gyors közeledésére. Nemcsak észrevennünk kell ezeket a jeleket, hanem jelentőségüket is jól át kell gondolnunk, hogy ennek megfelelően „vigyázzunk”, azaz cselekedjünk, és „imádkozzunk”. Isten ígéretei alapján bízunk kell abban, hogy a végidő súlyosbodó körülményei között szükségleteinkhez mérten kapunk majd fizikai, szellemi és lelkierőt.

Az Ökumenikus Chartát 2002. október 1-jén írták alá Magyarországon az ún. történelmi egyházak képviselői. Ezt megelőzően az Európai Egyházak Konferenciája (az Egyházak Világtanácsával együttműködő ökumenikus szervezet), valamint az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa (az Egyházak Világtanácsával együttműködő katolikus szervezet) képviselői írták alá 2001. április 22-én, Strasbourgban. Az európai országok közül Hollandia után másodikként Magyarországon írták alá a dokumentumot. Ez azt mutatja, hogy Magyarország az élvonalban van az egyházközi ökumenikus együttműködés fejlődését illetően. Valószínűleg arra is utal, hogy bizonyos érdekek ösztönözték, hogy mielőbb megtörténjék a dokumentum aláírása Magyarországon.

Az Ökumenikus Charta első része egy közös hitvallás. A korai kereszténység idejéből való, ún. *Apostoli hitvallást*, annak az egyházra vonatkozó mondatát idézi – formailag csekély, tartalmilag azonban igen jelentős változtatásokkal. Az *Apostoli hitvallás* eredeti kijelentése a következőképpen hangzik: „Hiszem az

egy szent, egyetemes egyházat, a szentek közösségét.” Az Ökumenikus Charta az alábbi változatban, illetve változtatásokkal idézi: „Hiszük az egy szent, katolikus (egyetemes) és apostoli egyházat.” Megfigyelhetjük, hogy belefoglalták az eredeti latin „katolikus” megjelölést a szövegbe, és csak zárójelben tüntették fel, hogy a szó „egyetemes” jelent. Ebben a megfogalmazásban utalást tartalmaz a hitvallás a katolikus egyházra, amely mintegy az egység fundamentumának, az egységbe forrasztás eszközének tűnik. Az *Apostoli hitvallás*ban eredeti, „egyetemes” értelmében szerepelt a „katolikus” megjelölés, nem pedig a katolikus egyház nevéként. A mai értelemben vett katolikus egyház csak a birodalmi egyházzá vagy államvallássá való átalakulás nyomán jött létre a IV. században. Ekkor olvasztotta magába azokat az eredetileg pogány elemeket is, amelyek ma a jellegzetességei közé tartoznak.

Aláhúzza és egyértelművé teszi az átalakítás célzatát az „apostoli” jelző beillesztése is. A katolikus egyház ugyanis azon az alapon vallja magát az egyetlen hiteles egyháznak, hogy benne van meg az ún. apostoli successio (szukcesszió, folyamatosság), mivelhogy a pápák Péter utódai, és mint ilyenek közvetítik az általuk kinevezett püspököknek az apostoli megbízatás szentségét.

Az eredeti hitvallásban a „szentek közössége” hozzatétel magyarázza, hogy mit kell érteni az *egyház* fogalmán. A „szent” szó Istennek odaszenteltet jelent. Az apostolok is ezzel a kifejezéssel jelölték a keresztény gyülekezetek tagjait: „Isten gyülekezetének (vagy egyházának)¹ ...a Krisztus Jézusban megszentelteknek, elhívott szenteknek, mindazokkal egybe, akik a mi Urunk Jézus Krisztus nevét segítségül hívják bármely helyen, a magukén és a miénken” – írta Pál apostol a korinthusi gyülekezet tagjainak (1Kor 1,2). A korai kereszténység biblikus egyházfogalma tükröződik abban a tényben, hogy az *Apostoli hitvallás* még úgy határozza meg az egyházat, mint amely a *szentek közössége*. A hívő népet, a hívő egyének közösségét tekintették egyháznak, nem pedig az egyházzervezetet,

az egyház vezetőinek testületét. A XVI. századi protestáns reformáció ezt az egyházfogalmat vallotta, illetve állította helyre ismét.

Az Ökumenikus Charta viszont nem idézi az egyháznak ezt a közelebbi meghatározását, hogy az a „szentek közösségét” jelenti. A hitvallás szóban forgó mondatához fűzött magyarázatban pedig ismételen a „látható egyház” kifejezéssel találkozunk. Idézzük az alábbi részleteket: „Feladhatatlan ökumenikus feladatunk az egységet láthatóvá tenni... A látható egységet még akadályozzák lényeges hitbeli különbségek. Eltérő felfogások érvényesülnek mindenekelőtt az egyházzal és annak egységéről, de a szentségekről és a papi tisztségről is. Ezzel a helyzettel nem lehetünk elégedettek... Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy... Jézus Krisztus egyházának látható egységéért... mindent megteszünk, aminek kifejeződése a kölcsönösen elismert keresztség, az eucharisztikus közösség és a közös bizonyoságtétel, valamint a közös szolgálat.”

A „láthatatlan egyház” kifejezés protestáns fogalom, amely arra utal, hogy a valóban hívők, az üdvözülendők egyháza az igazi egyház, amely földi szemmel nem látható, a mennyben tartják nyilván az ide tartozók névsorát (Zsid 12,22. 23). A látható egyház is szükséges és megbecsülendő, de a láthatatlan egyházzal képest sok gyarlóságot, bűnt, Sátán által közé szórt konkolyt is magában foglal. A jó és a gonosz, az igazság és a hamisság nagy küzdelmének színtere, amíg csak Jézus el nem jön. Közvetlenül az Ő eljövele előtt lesz csak egy megrostált, megszentelt, megtisztult, látható egyház (Jel 19,6–8; Mát 3,12). Ez azonban nem valami testület vagy szervezet lesz, hanem egy különböző „aklokból”, Krisztus szavának hatalmával összegyűjtött „nyáj”, amelynek Krisztus, a „jó Pásztor” lesz a Feje és az összetartó ereje (Ján 10,16).²

A katolikus egyházfogalom szerint helytelen a különbségtétel a látható és a láthatatlan egyház között. A katolikus felfogás szerint a látható, intézményes földi egyház azonos az egyházzervezettel, a klérussal, a hierarchikus egyházvezetéssel, és mint ilyen, szent és tévedhetetlen. A II. vatikáni zsinat egyházra vonatkozó dokumentumából, a *Lumen Gentium* konstitúcióból idézzük az alábbiakat: „Nem kell két valóságnak tekintenünk a hierarchikus szervekkel ellátott társaságot és Krisztus misztikus testét, a látható gyülekezetet és a kegyelmi közösséget, a földi egyházat és a mennyei javakban bővelkedő egyházat: ezek emberi és isteni elemekből álló egyetlen összetett valóságot alkotnak... Az egyház ebben a világban mint alkotmányos és rendezett társaság, a katolikus egyházban áll

fenn, vagyis a Péter utóda, meg a vele közösségben élő püspökök által kormányzott egyházban.”³

Megállapíthatjuk tehát, hogy az Ökumenikus Chartából eltűnt a biblikus, őskeresztény és protestáns egyházfogalom, a jellegzetes katolikus egyházfogalom került a helyére. Tulajdonképpen nyíltan megvallott célja lett az ökumenikus mozgalomnak az összes egyház betelése egy olyan látható egységbe, amelynek a katolikus egyház a fundamentuma, annak alapeszméi és vezető, irányító szerepe érvényesülnek.

Amikor a dokumentum sorolja, hogy mi mindenben kell kifejeződni a látható egységnek, akkor a katolikus *eucharisztia* fogalom mellett még csak nem is említi a protestáns *úrvacsora* kifejezést (például ilyen formában: *eucharisztikus/úrvacsorai* közösség), hanem kizárólag az eucharisztia szó szerepel, ami a katolikus egyházban a miseáldozatot jelöli. A protestáns reformátorok a miseáldozatot a római egyház legfőbb „utálatosságának” tekintették. Még ha nem is arról a túlmerész célkitűzésről van szó, hogy a protestánsok az úrvacsora helyett rögvést fogadják el a miseáldozatot, a megfogalmazás „katolizálása” mégis sokatmondó.

A charta második része azokat a feladatokat veszi számba, amelyeknek a teljesítésére a chartát aláíró egyházak elkötelezik magukat. Részleteket idézünk ebből a szakaszból – beszámozva, hogy utána egyenként rövid megjegyzéseket fűzhessünk hozzájuk:

„(1) Más egyházakkal is megbeszéljük az evangelizációra vonatkozó elképzeléseinket, megállapodásokat kötünk velük, s így elejét vesszük a káros rivalizálásnak éppúgy, mint újabb feszültségek kiváltásának...

(2) Az egyházak történetét az evangélium szellemében közösen kell feldolgoznunk. Ezt a történetet sok jó tapasztalat jellemzi, de nem hiányoznak belőle a feszültségek, az ellenségeskedések, sőt a háborús összecsapások sem...

(3) Fontos, hogy a különböző keresztény hagyományokban rejlő lelki ajándékokat felismerjük, egymástól tanuljunk, és ezekkel egymást is gazdagítsuk.

(4) Az ökumené további kibontakozása érdekében nagyon fontos követelmény, hogy az ifjúság tapasztalatait és várakozásait is figyelembe vegyük, s részvételüket minden eszközzel előmozdítsuk...

(5) Kiváltképpen segítenünk kell a vegyes házaskat, hogy az ökumenét a mindennapokban is gyakorolni tudják...

(6) Elkötelezzük magunkat arra, hogy... más egyházak lelki életének különféle formáit és istentiszteleteket megismerjük és megtanuljuk becsülni őket.

(7) Törekszünk az eucharisztikus közösség megvalósítására...

1 Az eredeti görög ekkleszia szó egyaránt jelöli a hívők összességét, az egyházat, vagy a hívők valamely helyi közösségét, a gyülekezetet.

2 Az „egy akol”-nak fordított részlet az eredeti szöveg szerint „egy nyáj”.

3 A II. vatikáni zsinat tanítása, Szent István Társulat, Budapest, 1975, 46. o.

(8) A nekünk ajándékozott és minket gazdagító sokféleségtől eltérően azok az ellentétek, amelyek az egyházi tanítás és az etika kérdéseiben, valamint az egyházi jogi szabályokban mutatkoztak meg, szakadásokhoz vezettek az egyházak között. Mindezekben gyakran játszottak meghatározó szerepet különleges történelmi körülmények és különböző kulturális sajátosságok...

(9) Feltétlenül szükséges folytatni azokat a fáradozásokat, melyek célja a hitbeli konszenzus kialakítása... A párbeszédnek nincs alternatívája."

Néhány megjegyzés az idézetekhez:

(1) Az ökumenikus hitvallás értelmében nincs jogosultsága a felekezeti határokat átlépő evangelizációnak. Egyáltalán, a biblikus értelemben vett evangelizációnak sincs értelme többé, sem egyházközi vonatkozásban, sem pedig az egyházon kívüliek körében. Leszögezi ugyan az Ökumenikus Charta, hogy „*a legfontosabb feladat szóval és tettel közösen hirdetni az evangéliumot*”, de egészen mást ért evangelizáción, mint amit e fogalom a klasszikus keresztény értelmezés szerint magában foglal.

A *Közös európai felelősségünk* című III. részben így sorolja a dokumentum, hogy melyek az ökumenikus egységbe tömörülő egyházak időszerű feladatai: „Minden képességünkkel azon munkálkodunk, hogy létrejöjjön az emberséges és szociálisan érzékeny Európa... A sokféle viszály láttán az az egyházak feladata, hogy közösen segítsék elő a népek és a kultúrák kiengesztelődését... Közös fáradozásainknak az a célja, hogy a politikai és szociális kérdéseket az evangélium szellemében ítéljük meg, és segítsük megoldani... Az európai demokratizálódás folyamatát egyházzakként is szeretnénk előmozdítani... A kiengesztelődéshez hozzátartozik, hogy szorgalmazzuk a szociális igazságosság megvalósítását egy-egy népen belül éppúgy, mint a népek között... Közösen lépünk fel annak érdekében, hogy a tartós életfeltételek biztosítottak legyenek az egész teremtett világ számára.”

Láthatjuk, hogy kizárólag evilági feladatokról és célokról van szó. Az evangélium és az evangelizáció fogalmának a tartalma alapvetően megváltozott az ökumenikus mozgalom teológiájában, amelyet inkább csak ideológiának lehet tekinteni és nevezni. A keresztény szavak és jelképek csak üres héjként, csupán hagyományörzés jelleggel maradtak meg az ökumenikus mozgalomban, illetve általában a mai kereszténység nagy tömegeinek körében.

(2) Szinte félelmet kelt annak a feladatnak a kijelölése, hogy „az egyházak történetét közösen kell feldolgozni”. Előre látható ugyanis az a történelemhamisítás, ami ettől a „közös munkától” várható. Nyilvánvaló ugyanis, hogy nem tényfeltárássra, hanem „kiengesztelődésre” törekvő, tehát meghatározott előfeltevésekből kiinduló és kitűzött cél elérésére irányuló, új történelemértelmezés várható a felekezetközi feldolgozástól. Másrészt viszont nem lehet ezen csodálkozni. Ha az eredeti keresztény eszmékhez, a bibliai tanításokhoz oly merészen hozzá lehetett nyúlni, miért lenne ennél szentebb vagy sérthetlenebb a törté-

nelem? Már eddig is találkozhattunk például azzal a jelenséggel, hogy a korábban általánosan használt „sötét középkor” megjelölés helyett ma egyre inkább a „virágzó középkorról” beszélnek (eddig főként a katolikus egyháztörténészek), úgyszintén jellemző az inkvizíció rémtetteinek a történelmi helyzetből levezetett „megértő”, sőt felmentő megítélése. Várhatóan sok mindenben lehet majd meglepődni még a közeljövőben, legalábbis egy pillanatra. Utána pedig – ahogyan ez lenni szokott – megszokottá válnak és rögzülnek a torzítások az emberek tudatában.

(3) Az olvasható továbbá az Ökumenikus Chartában, hogy „a különböző keresztény hagyományokban lelki ajándékokat” kell felismerni, és készséget mutatni arra, hogy ezekből kölcsönösen tanuljunk, ezeket egymást gazdagító értékeknek tekintsük. Íme, máris megjelenik a történelemhamisítás. Mert ott a kérdés, hogy mi a történelmi gyökerük azoknak az irányzatoknak, amelyek a különböző keresztény egyházak tanításait, szokásait, istentiszteleti gyakorlatát alakították? Kérdés, hogy pozitív eredetűek-e a különböző keresztény hagyományok? Az ökumenikus egyháztörténeti látás azonban csak a felekezetek egymás közötti megosztottságában vagy szembenállásában vél felfedezni negatívumokat. A történelmi ténytudás vagy az evangélium igazsága szempontjából való mérlegelésnek többé már nincs létjogosultsága. Úgy tűnik, hogy az ökumenikus kereszténység elfeledkezett erről a bibliai jajkiáltásról: „*Jaj azoknak, akik a gonoszt jónak mondják és a jót gonosznak, akik a sötétséget világossággá és a világosságot sötétséggé teszik, és teszik a keserűt édessé és az édest keserűvé!*” (Ésa 5,20)

(4) Az a követelmény, hogy „*az ifjúság tapasztalatait és várapozásait figyelembe kell venni*”, sajnos szintén nem értékelhető pozitívan. Fájdalmas tény ugyanis, hogy az ifjúság körében mutatkozik ma a legsúlyosabb mértékben a gondolkodás- és ízlésbeli elfajulás. Nem azért, mert önmagukban rosszabbak lennének más nemzedékeknél. Inkább áldozatoknak tekinthetők, mivel bennük csapódik le és összegződik az előző nemzedékek hanyatlása és bűne. Az ifjúság állapothoz és igényeihez igazítani a mércét – Isten Igéjének alapelvei helyett –, sajnos a további romlás útvonalának a kijelölését jelenti. Arról tanúskodik, hogy „a mindennek mértéke az Isten” alapvetően a mai kereszténység körében végképp felváltotta a „mindennek mértéke az ember” elv.

(5) A „vegyes házasságok segítése abban, hogy a mindennapokban gyakorolják az ökumenét”, a valóságban szintén nem pozitív célkitűzés. Azt jelenti ugyanis, hogy a „mi a helyes vagy jobb?” kérdését fel se vessék a különböző felekezetekhez tartozó házaspárok, alapvetően egységre ne is törekedjenek hitüket és vallásgyakorlatukat illetően. Egymás eltérő nézetét, vallási hovatartozását tekintsék különböző, de egyenértékű hagyománynak, amit üdvös meggazdagítóan gondolni és ápolni a békés egymás mellett élés során, mélyebb jelentésüket nem firtatva. Ez akkor is így van, ha az *Ökumenikus esketési szertartások rendje* c. dokumentum ajánlásában ez olvasható: „Saját hitbeli

felfogása iránti hűségben mindkét jegyes törekedjék arra, hogy egyre jobban megértse a másik vallási közösség tanításait és hitéleti gyakorlatait. Miközben a lelki egységre és összhangra törekszenek, ne kicsinyeljék le a fennálló felfogásbeli különbségeket, és kerüljék el a vallási közömbösséget.” Nem az eltérő felfogás pontos mérlegelésére irányuló törekvéstről van szó ugyanis, hanem annak az „egyre jobb megértéséről”, vagyis mindenképpen jóra kell értelmezni az eltéréseket. A sokféle keresztény hagyomány egyik értékes részének kell tekinteni, amelynek a kialakulása az adott történelmi és kulturális feltételekből érthető. Jellemző az idézett dokumentum alábbi részlete is: „Nem megengedett két különböző esketési szertartás végzése: egy a katolikus, egy pedig a protestáns templomban. Ugyanígy nem megengedett az sem, hogy egy esketési szertartás keretében két (katolikus és protestáns) egyházi személy – a saját felekezetéhez tartozó házasulandótól – külön-külön vegye ki a házasságkötési szándékot.” Ez azt jelenti, hogy „vegyes házasság” esetén csakis ökumenikus szemléletű lehet az esketés, amelyben mindegyik fél elismeri annak a keresztény felekezetnek, illetve papi képviselőjének a szolgálatát és szertartási rendjét, amelyhez a házastársa tartozik. A vegyes házasságok tehát ma már nem tekintendők nemkívánatosnak, hanem egyenesen az ökumenikus nevelés hatékony és alkalmas eszközévé léptek elő.

(6) A különböző felekezetek „lelki életének és istentiszteleti formáinak a megismerése” iránti elkötelezettségnek is arra kell irányulnia, hogy ezeket „megtanuljuk becsülni”. A protestánsoknak meg kell tanulniuk becsülni a katolikus gyónást, a szentek és Szűz Mária tiszteletét stb. Megfigyelhetjük azt is, hogy csakis az egyes felekezetek „lelki életének és istentiszteleti formáinak” megismerésére buzdít a charta, nem pedig a tanításaik megismerésére. A tanításokról való gondolkodás, ezeknek az igazság/tévedés szemszögéből való mérlegelése nem cél, sőt elkerülendő tévút, hibás megközelítés az ökumenikus teológia szerint.

(7) Mindezek után már meg sem lepődhetünk azon, hogy „az eucharisztikus közösség” megvalósítása is célkitűzés. A katolikus eucharisztia, a miseáldozat magában foglalja a bálványimádás utálatosságát, valamint Krisztus áldozatának lebecsülését és meghamisítását. Katolikus felfogás szerint ugyanis az ostya és a bor – a miséző pap konszekváló igéinek hatására – átalakul Krisztus valóságos testévé és vérévé (ez a transsubstantiatio, az átlényegülés tanítása), és az átlényegült elemek a miseáldozat után is megmaradnak Krisztus testének és vérének. A szentségtartóban (mostranciában) elhelyezett felszentelt ostya a teljes Krisztust foglalja magában, ezért úgy imálandó, mint maga Krisztus. Továbbá a miseáldozat – a katolikus teológia szerint – Krisztus áldozatának a megismétlése, mintha ez az áldozat nem lett volna tökéletes, egyszer és mindenkorra elégséges, mintha meg kellene és lehetne ismételni (vö. Zsid 9,25–26; 10,14). Arról nem is szólva, hogy a testi elemek, a vérző test megjelenítése – még ha ez valóságosan megtörténnék is – nem

lenne Krisztus áldozatának a megismétlése, hiszen annak lényege a kimondhatatlan lelki szenvedés volt. Cynikus, sátáni eszme annak a gondolatnak a felvetése, hogy ez még egyszer megismételhető, vagy megismételendő lenne. Akárhogyan is képzelik az ökumenikus mozgalomban a közös eucharisztia (esetleg úgy, hogy egy templomban egyesek a katolikus miseáldozatban, mások a protestáns úrvacsorában vesznek részt), a közös eucharisztia mindenképpen a protestáns eszmék feladását, az Ige megtagadását, az antikrisztus előtti meghajlást jelenti. Bibliai nyelven fogalmazva, Sátán ma is rá akarja bírni Isten népét arra, hogy „*egyének a bálványáldozatokból*” (Jel 2,14. 20).

(8) Az Ökumenikus Charta szerint a keresztény felekezetek „összetartozása alapvetőbb, mint eltérő teológiai álláspontjaik”. Továbbá úgy tekintendők ezek az ellentétek, mint amelyek „szakadásokhoz vezetnek”, valamint kialakulásukban „meghatározó szerepet játszottak különleges történelmi körülmények és különböző kulturális sajátosságok”. Szó sincs többé tehát Isten Igéje mércéjéről, arról, hogy az ellentétek és különbözőségektől a mértéktől való eltéréstől származnának, és ezért igazság/tévedés viszonylatban lehetne vagy kellene megítélni őket. Nem is lehet ez másképpen, hiszen a Szentírás ihletettsége felőli meggyőződés, a „sola Scriptura” alapelv teljesen elbizonytalanodott, megrendült és felbomlott a protestantizmus körében a XIX–XX. századi, ún. racionalista bibliakritika következtében. Az ökumenikus teológia szerint a különbségek egyrészt történelmi és kulturális okokkal magyarázandóak, másrészt elítélendőek, mert szakadásokat hoztak létre. A kereszténység mai nemzedékének kell jóvátennie az elődök által elkövetett hibákat, oly módon, hogy az egységet fölébe helyezik a különbözőségeknél, és azokat adottságoknak, patinás történelmi hagyományoknak értelmezik, amelyeket meg kell hagyni ugyan, de át kell hidalni, valamiképpen egységre kell hozni.

(9) A dokumentum szerint „folytatni kell a hitbéli konszenzus elérésére törekvő párbeszédet is, mert a párbeszédnek nincs alternatívája”. Csak akkor értjük helyesen ezt a tételt, ha tudjuk, hogy a „*párbeszéd*” mint speciális ökumenikus fogalom nem a hitelvek igazság/tévedés szempontjából való megvitatását jelenti, hanem csupán az abbéli fáradozást, hogy az ellentéteket verbálisan, tehát az értelmezés eszközével „*kiengeszteljük*” (szintén jellegzetes ökumenikus kifejezés, többször szerepel az Ökumenikus Chartában is), azaz kimutassuk valamiképpen, hogy ezek valójában nem is ellentétek, hanem mintegy kiegészítik egymást. Sajnos ki kell mondanunk, hogy az ökumenikus mozgalom teológiája vagy nyelvezete nem „*tiszta beszéd*”, hanem a szavakkal való játék, manipuláció. A szavak szintjén harmóniát teremteni, miközben a mögöttük lévő tényleges valóság a tűz és a víz ellentéte – sajnos ez jellemzi az ökumenikus párbeszédeket és dokumentumokat. Éles ellentétben áll ez azzal, amit Jézus mondott: „*A ti beszédeitek legyen igen-igen és nem-nem, ami ezen felül van, az a gonosztól van.*” (Mát 5,37) Az Ökumenikus Charta a judaiz-

mussal és az iszlámmal való párbeszédet is sürgeti egyébként, hasonló értelemben. Tehát más vallások iránt sem a Krisztus evangéliuma igazságáról való bizonyoságtétel a feladat többé a kereszténység számára. Misszió helyett „*kiengesztelődésre*” irányuló párbeszédet kell folytatni, illetve fenntartani velük is.

Az Ökumenikus Charta harmadik részének ez a címe: *Közös európai felelősségünk*. Ebben a részben találjuk az alábbi kijelentéseket: „Az egyházak előmozdítják az európai kontinens egyesülését. Közös értékek nélkül nem alakítható ki tartós egység. Meggyőződésünk, hogy a kereszténység lelki öröksége inspiráló erőt jelent Európa meggazdagítására.” Egybecseng ez II. János Pál pápa ama törekvésével, hogy ismételten szorgalmazza: az Európai Unió most formálódó alkotmányába, az Európai Chartába kerüljön bele az „*Európa keresztény gyökerei*”-re való hivatkozás, valamint az „*Isten előtti felelősség*” erkölcsi alapelveinek rögzítése. Az Ökumenikus Charta és az Európai Charta tehát azonos eszmei alapon áll – nem véletlenül. Ugyanaz történik ma is, mint egykor, a constantinusi fordulat idején. Akkor az omladozó birodalmat a kereszténység ideológiájával próbálták egybeszerkeszteni, illetve egyben tartani. Az elvilágiasodás korszaka után – amely a felvilágosodással és a nagy francia forradalommal vette kezdetét – most újra erre az útra tér vissza az emberiség. Az egyesült Európa létrehozását igen megnehezíti a sokféle nemzeti és egyéb ellentét. Ezért – a régi módszer szerint – a kereszténységet akarják felhasználni az egység megteremtésére, egyfajta ökumenikus és szinkretista (keverék) vallásként. Felekezeti és vallási ideológiát és etikát akarnak gyártani belőle.

Az elmúlt hetekben értesülhettünk arról, hogy megváltozik az Európai Unió jelmondata. Eddig így szólt: „*Egység a sokszínűségben*.” Az új jelmondat így hangzik: „*Szabadság, igazság, összetartás*.” Az „Egység a sokszínűségben” jelszó kétségtelenül magában hordozott egy ellentmondást. A sokszínűséget ugyanis egyben lehet tartani – úgy-ahogy és ideig-óráig –, de nem lehet tényleges egységre hozni őket. Ez a sokszínűség megszüntetését kívánná, márpedig evidens, hogy nem lehet valamit egyidejűleg fenntartani – elismerve a létjogosultságát – és ugyanakkor megszüntetni. Az új jelmondatban megjelenik az „igazság” fogalma, ami már valamilyen egységes ideológiára utal, ami felzárkóztatja maga mellé, illetve magába olvasztja, felszámolja a sokszínűséget. Erre utal az „összetartás” szó is. Itt viszont a „szabadság és igazság”, valamint az

„igazság és összetartás” között feszül az ellentmondás. Miképpen maradhat meg a „sokszínűség” szabadsága „az igazság” mellett, amihez képest „összetartás” kívánatik meg?

A legfőbb kérdésnek pedig mégis azt kell tekintenünk, hogy miképpen határozható meg az az igazság, amelyet az európai egység ideológiai alapjává kívánnak tenni az Európa összekovácsolásán fáradozó ideológusok, jogászok és politikusok. Az előbbieken rámutattunk erre. Mivel a mai „ökumenikus keresztény valóság” olyan „igazság”, amely mögött rengeteg meg nem oldott és fel nem oldható ellentét rejtőzik, nem kétséges, hogy a római pápa, illetve a római tanítóhivatal lesz az igazság mércéje. Ők határozzák majd meg, mi az, amit hinni és követni kell. Bizonyára arra fognak hivatkozni, hogy a kereszténység legősibb és legmaszszívabb tradíciójának a megtestesítői, ezen felül a többséget képviselik a kereszténységen belül. Így teljesednek be a Jelenések könyve 17. fejezetében foglalt jóvendölések, hogy az egykori Római Birodalom utódállamai „*egy óráig*”, azaz rövid ideig „*egy szándékon lesznek*”, „*erejüket és hatalmukat a fenevadnak adják*”⁴ (12., 13., 17. vers).

Öröndetes, hogy a református Biblia Szövetség tiltakozó nyilatkozatot tett közzé az Ökumenikus Chartát illetően. Elutasítják a dokumentumot, és érvénytelennek tartják magukra nézve, mivel a magyarországi református egyház vezető püspöke a gyülekezetek megkérdezése és jóváhagyása nélkül írta azt alá. A Reformátusok Lapja nem volt hajlandó közölni nyilatkozatukat. Elszántságra és bátorságra vall, hogy ennek nyomán a Magyar Távirati Irodának juttatták el, és így hozták nyilvánosságra állásfoglalásukat. Egy tanulmányt is közzé tesznek a református gyülekezetekben, amely elemzi az Ökumenikus Chartát, és tiltakozásra szólítja fel mindazokat, akik nem értenek egyet vele.

Adventista egyházunk különleges világosságot kapott a bibliai történelmi próféciák ismerete által, és rábízott a második angyali üzenet (Jel 14,8). Mennyire egyenesen és világosan kell (kellene tehát mindnyájunknak) tanúságot tennünk Isten Igéje és Krisztus evangéliuma mellett a kereszténység mai, egyetemes hitehagyásával szemben. Hiszen olyan egyházaknak a bibliai tanításokhoz ragaszkodó hívői is nyilvánosan fölemelik tiltakozó szavukat, amelyeknek a vezetősége és többsége hivatalosan és teljes egyetértéssel az ökumenikus mozgalomhoz tartozik.

Vankó Zsuzsa

4 A „tíz szarv” – összhangban Dániel könyve 2. és 7. fejezetével – az egykori Római Birodalom utódállamait jelöli. A „fenevad” jelképe pedig – a Biblia félreérthetetlen önértelmezése szerint – a római pápaságot, amint ezt már a XVI. századi reformátorok is vallották.

CHARTA OECUMENICA – ÖKUMENIKUS CHARTA¹

IRÁNYELVEK AZ EURÓPAI EGYHÁZAK BŐVÜLŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉHEZ

„DICSŐSÉG AZ ATYÁNAK ÉS A FIÚNAK ÉS A SZENT LÉLEKNEK”

Az Európai Egyházak Konferenciájaként² és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsaként³ a két Európai Ökumenikus Nagygyűlés – Bázeli, 1989, és Grazi, 1997 – üzenetének szellemében szilárdan elhatároztuk, hogy a közöttünk kialakult közösséget megőrizzük és továbbfejlesztjük. Hálát adunk Szentháromság Istenünknek, hogy Szent Lelke által mind elmélyültebb közösség felé vezet minket.

Az ökumenikus együttműködés gazdag formáit sikerült megőriznünk. Krisztus könyörgéséhez híven azonban nem elégedhetünk meg a jelenlegi helyzettel, hiszen ő így szólt: „Mindnyájan egyek legyenek, úgy, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem” (János 17,21). Vétkeink tudatában és megtérésre készen azon kell fáradoznunk, hogy a közöttünk még fennálló feszültségeket megszüntessük, s ezáltal készek és képesek legyünk az evangélium üzenetét a népek között közösen és hitelesen hirdetni.

A megismert igazság szerint minden ember előtt bizonyosságot kívánunk tenni a szeretetről és a reményről, mégpedig úgy, hogy közösen hallgatunk Istennek a Szentírásban hangzó Igéjére, elkötelezzük magunkat közös hitünk megvallására és az együttes cselekvésre.

Európai kontinensünkön, az Atlanti-parttól az Uralig, az Északi-sarktól a Földközi-tengerig terjedő térségben, ahol minden korábbinál nagyobb mértékben van jelen a plurális kultúra, az evangélium segítségével lépünk fel az emberi személy mint Isten képmása méltóságáért, egyházakként pedig közösen kívánjuk elősegíteni a népek és kultúrák közötti megbékélést.

Ezt a chartát ennek megfelelően a párbeszédre és az együttműködésre kötelező közös iratként fogadjuk el. A charta alapvető ökumenikus feladatokat jelöl meg, s ezért irányelvek és kötelezettségek egész sorát tárja elénk. Az egyházi életnek minden szintjén ösztönöznie kell a párbeszéd és az együttműködés ökumenikus kultúráját, s ennek elősegítésére kötelező normákat kell alkotnia. Ezek azonban nem rendelkeznek semmiféle tanhivatali-dogmatikai vagy egyházjogi-törvényi jelleggel. Kötelező jellegük abból adódik, hogy az európai egyházak és ökumenikus szervezetek ezeket önmagukra nézve kötelezőnek fogadják el. Ebből következően saját területükre vonatkozóan – az alapszöveggel egyezően – saját kiegészítéseiket és közös, távlatos elképzeléseiket is hozzátehetik, amelyek segítségével saját helyzetüket és az abból adódó kötelezettségeiket konkrétan megfogalmazhatják.

I.

„HISSZÜK AZ EGY, SZENT, KATOLIKUS (EGYETEMES) ÉS APOSTOLI EGYHÁZAT”

„Igyekeztek megtartani a Lélek egységét a békeség kötelékével. Egy a test, és egy a Lélek, amint hogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek; ő van mindenek felett, és mindenek által, és mindenekben.” (Efézus 4,3–6)⁴

1 Charta = ünnepélyes nyilatkozat; alapokmány.

2 Az Európai Egyházak Konferenciájához (KEK) tartozik csaknem valamennyi európai ortodox, protestáns, anglikán és ókatolikus egyház, illetve szabadegyházi közösség.

3 Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsába (CCEE) tömörülnek az európai római katolikus püspöki konferenciák.

4 A szentírási idézeteket a Magyar Bibliatársulat 1996-os kiadásából vettük.

1. Közös hitbéli elhívásunk az egységért

Hiszünk a Szentháromság Istenben, az Atyában, a Fiúban és a Szent Lélekben, úgy, amint arról Jézus Krisztus evangéliuma a Szentírásban tanúságot tesz, s miként az a Nicea-Konstantinápolyi Ökumenikus Hitvallásban (381) kifejeződik. Minthogy ebben a Hitvallásban vallást teszünk „az egy, szent, katolikus (egyetemes) és apostoli egyházzal”, ebből következik, hogy feladhatatlan ökumenikus feladatunk azt az egységet láthatóvá tenni, ami mindenkor Isten ajándéka.

A látható egységet még akadályozzák lényeges hitbéli különbségek. Eltérő felfogások érvényesülnek mindenekelőtt az egyházzal és ennek egységéről, de a szentségekről és a papi tisztségről is. Ezzel a helyzettel nem lehetünk elégedettek. Jézus Krisztus a kereszten kinyilatkoztatta számunkra szeretetét és a kiengesztelődés titkát; az ő követésében minden tőlünk telhetőt meg kívánunk tenni azért, hogy a még fennálló, egyházainkat elválasztó problémákat és akadályokat legyőzzük.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy az efézusi levél apostoli intését követjük, és következetesen fáradozunk azon, hogy Krisztusnak az evangéliumban kinyilvánított üdvüzenetét közösen megértjük;

Jézus Krisztus egyházának látható egységéért a Szent Lélek ereje által, a hit egységében mindent megteszünk, aminek kifejeződése a kölcsönösen elismert keresztség, az eucharisztikus közösség és a közös biztonyságtétel, valamint a közös szolgálat.

II.

AZ EURÓPAI EGYHÁZAK LÁTHATÓ KÖZÖSSÉGE FELÉ

„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (János 13,35)

2. Hirdessük együtt az evangéliumot!

Az európai egyházak legfontosabb feladata, hogy minden ember üdvösségére, szóval és tettel, közösen hirdessék az evangéliumot. A sokfajta céltalanság, a krisztusi értékektől történt elidegenedés láttán, továbbá az élet értelmének egyre gyengülő keresése közben elsőrendű kötelességünk, hogy mi, Krisztust követő nők és férfiak biztonyságot tegyünk hitünkéről. Ennek érdekében szilárd elkötelezettségre van szükség, s arra, hogy a helyi gyülekezetekben legyen állandó tapasztalatcsere a katechéziszról és a lelkigondozásról. De legalább ennyire fontos az is, hogy Isten egész népe az evangéliumot közösen jelenítse meg a társadalmi nyilvánosság előtt, s azt szociális szolgálatával és a politikai felelősség vállalásával érvényre is juttassa.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy más egyházakkal is megbeszéljük az evangelizá-

cióra vonatkozó elképzeléseinket, megállapodásokat kötünk velük, s így elejét vesszük a káros rivalizálásnak éppúgy, mint újabb feszültségek kiváltásának;

elismerjük minden ember szabadságát ahhoz, hogy lelkiismerete szerint dönthessen vallási és egyházi hovatartozásáról. Senkivel szemben sem alkalmazható morális nyomás vagy anyagi ígélet áttérése érdekében; ugyanígy senkit sem szabad megakadályozni abban, hogy önként hozott elhatározását követve döntsön az áttérés mellett.

3. Közeledjünk egymáshoz!

Az egyházak történetét az evangélium szellemében közösen kell feldolgoznunk. Ezt a történetet sok jó tapasztalat jellemzi, de nem hiányoznak belőle a feszültségek, az ellenségeskedések, sőt a háborús összecsapások sem. Az emberi vétkek, a szeretet hiánya, és a hit, valamint az egyházak gyakori felhasználása politikai érdekek szolgálatára nagy kárt okoztak a Krisztust követők biztonyságtétele hitelességének.

Az ökumené első lépése tehát a Krisztust követő nők és férfiak szívének megújulása, és készségük a bűnbánat tartására s a megtérésre. A kiengesztelődés már növekvő mértékben van jelen az ökumenikus mozgalomban.

Fontos, hogy a különböző keresztény/keresztény hagyományokban rejlő lelki ajándékokat felismerjük, egymástól tanuljunk, és ezekkel egymást is gazdagítsuk. Az ökumené további kibontakozása érdekében nagyon fontos követelmény, hogy az ifjúság tapasztalatait és várakozásait is figyelembe vegyük, s részvételüket minden eszközzel előmozdítsuk.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy önelégültségünket feladva, előítéleteinket legyőzve, keressük egymással a találkozás lehetőségét, s ahol lehet, közösen lépünk fel;

sürgetjük az ökumenikus nyitottságot és együttműködést a keresztény/keresztény nevelésben, a teológiai képzésben és továbbképzésben, valamint a kutatásban.

4. Cselekedjünk együtt!

Az ökumenét már a közös akciók sokféle formájában gyakoroljuk. Krisztusnak sok női és férfi követője él és szolgál együtt örömmel a lakóhelyi szomszédságban, a hivatás területén és családjukban. Kiváltképpen segítenünk kell a egyes házasságokat, hogy az ökumenét a mindennapokban is gyakorolni tudják.

Indítványozzuk, hogy az együttműködés előmozdítására alakuljanak helyi, területi, nemzeti és nemzetközi ökumenikus testületek, melyek két- vagy többoldalú kapcsolatépítésre szánják el magukat. Európai szinten szükséges a további együttműködés az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa között, de ugyanígy szükség van további európai ökumenikus nagygyűlésekre is.

Az egyházak közötti konfliktusok esetén mindent meg kell tennünk a közvetítésért és a békeség helyreállításáért.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy az egyházi életnek mindazon területén, ahol adtak a feltételek, s ennek sem hitbéli okok vagy magasabb érdekek nem állják útját, közösen cselekszünk; a kisebbségek jogait védelmezzük, és segítünk abban, hogy a többség és a kisebbség között országainkban még fennálló félreértések és előítéletek megszűnjenek.

5. Imádkozzunk együtt!

Az ökumené életeleme az, hogy közösen hallgatunk Isten Igéjére, és nyitottak vagyunk arra, hogy a Szent Lélek bennünk és rajtunk keresztül munkálkodjék. Az így elfogadott kegyelem által ma sokféle törekvés irányul arra, hogy imádságokkal és istentiszteletekkel is elmélyítsük az egyházak lelki közösségét, s könyörögjünk Krisztus egyházának látható egységéért. Különösen is fájdalmas jele az egyházak közötti szakadásnak az eucharisztikus közösség hiánya.

Néhány egyházban fenntartások vannak még ma is a közös ökumenikus imaalkalmakkal szemben. Krisztusi lelkiségünket ennek ellenére továbbra is jól jelzik az ökumenikus istentiszteletek, a közös énekek és imák, ezek között is első renden az Úr Imája.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy egymásért és a Krisztus-követők egységéért könyörgünk; más egyházak lelki életének különféle formáit és istentiszteleteiket megismerjük és megtanuljuk becsülni őket; törekszünk az eucharisztikus közösség megvalósítására.

6. Folytassuk a párbeszédet!

Krisztusban megalapozott összetartozásunk alapvetőbb, mint eltérő teológiai és etikai álláspontjaink. A nekünk ajándékozott és minket gazdagító sokféleségtől eltérően azok az ellentétek, amelyek az egyházi tanítás és az etika kérdéseiben, valamint az egyházi szabályokban mutatkoztak meg, szakadásokhoz vezettek az egyházak között. Mindezekben gyakran játszottak meghatározó szerepet különleges történelmi körülmények és különböző kulturális sajátosságok.

Az ökumenikus közösség elmélyítése érdekében feltétlenül szükséges folytatni azokat a fáradozásokat, melyek célja a hitbéli konszenzus kialakítása. Hitbéli egység nélkül az egyházak között semmiféle közösség sem jöhet létre. A párbeszédnek nincs alternatívája.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy az egyházaink közti párbeszédet a különböző egyházi szinteken lelkiismeretesen és hatékonyan tovább folytatjuk, s gondosan megvizsgáljuk, mi az,

amit a párbeszéd eredményeként hivatalosan is kötelezőnek lehet és kell is nyilvánítanunk;

ellentétek esetén, kiváltképpen ha ezek hitbéli vagy etikai megosztottsággal fenyegetnek, keressük a tisztázás lehetőségét, és ezeket a kérdéseket az evangélium világosságában közösen vitatjuk meg.

III.

KÖZÖS EURÓPAI FELELŐSSÉGÜNK

„Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak neveztetnek.” (Máté 5,9)

7. Együtt Európáért!

A századok során vallási és kulturális tekintetben túlnyomóan keresztény/keresztényen Európa jött létre. Ugyanakkor az is igaz, hogy a Krisztus-követők vétkei miatt Európában és annak határain túl sok baj támadt. Megvalljuk, hogy ezekért a vétkekért mi is felelősek vagyunk, és kérjük Isten és embertársaink bocsánatát.

Hitünk segít abban, hogy tanuljunk a múlt hibáiból, s arra sarkall minket, hogy Krisztusba vetett hitünkkel és a felebaráti szeretettel reményt áraszunk sok területen, így a morál és az etika, a nevelés és a kultúra, a politika és a gazdaság területén, nemcsak Európában, hanem szerte az egész világon.

Az egyházak előmozdítják az európai kontinens egyesülését. Közös értékek nélkül nem alakítható ki tartós egység. Meggyőződésünk, hogy a kereszténység/kereszténység lelki öröksége inspiráló erőt jelent Európa meggazdagítására. Krisztust követő hitünk parancsára minden képességünkkel azon munkálkodunk, hogy létrejöjjön az emberséges és szociálisan érzékeny Európa, ahol érvényesülnek az emberi jogok, és azok az alapértékek, amit a béke, az igazságosság, a szabadság, a türelem, az esélyegyenlőség, valamint a szolidaritás jelentenek. Fontosnak tartjuk az élet tiszteletét, a házasság és a család értékét, a minden mást megelőző elkötelezettséget a szegények mellett, a megbocsátás készségét, és mindenben az irgalmaságot.

Egyházakként és nemzetközi közösségekként szembe kell szállnunk azzal a veszéllyel, hogy Európa egy egységes nyugati és egy megosztott keleti részre szakadjon szét. Az Észak–Dél különbséget is komolyan kell vennünk. Ezzel együtt vigyáznunk kell arra, nehogy az egyoldalú Európa-központúság hibájába essünk. Éppen ezért erősítenünk kell Európa felelősségét az egész emberiségért, különösen is a világ minden részén élő szegényekért.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy szociális felelősségünk tartalmát és céljait egyeztetjük egymással, és az egyházak álláspontját és jövőképét az európai közéleti intézmények előtt, amennyire csak lehetséges, közösen képviseljük;

mindenfajta beavatkozással szemben megvédjük az alapértékeket;

ellenállunk minden olyan kísérletnek, melynek célja a vallás és az egyházak felhasználása etnikai vagy nacionalista célok szolgálatára.

8. A népek és kultúrák megbékéléséért!

Európa gazdagságának tekintjük a regionális, nemzeti, kulturális és vallási hagyományok sokféleségét. A sokféle viszály láttán az az egyházak feladata, hogy közösen segítsék elő a népek és a kultúrák kiengesztelődését. Tudatában vagyunk annak, hogy az egyházak közötti békesség ennek is egyik előfeltétele.

Közös fáradozásainknak az a célja, hogy a politikai és szociális kérdéseket az evangélium szellemében ítéljük meg és segítsük megoldani. Isten minden embert a maga képére teremtett, ezért lépünk fel minden ember személyi méltóságáért és egyenrangúságáért.

Az európai demokratizálódás folyamatát egyházaként is szeretnénk előmozdítani. Elkötelezzük magunkat az olyan békerend mellett, melynek alapelve a konfliktusok erőszakmentes megoldása. Az erőszak minden formáját elítéljük, kiváltképpen ha az nők és gyermekek ellen irányul.

A kiengesztelődéshez hozzátartozik, hogy szorgalmazzuk a szociális igazságosság megvalósítását egy-egy népen belül éppúgy, mint a népek között. Mindezekelőtt a szegények és gazdagok közti különbséget, illetve a munkanélküliség okozta helyzetet kell felszámolnunk. Közösen kívánunk segítséget nyújtani ahhoz, hogy bevándorlók és menekültek, vagy menedékkérelmet kérők, legyenek bár nők vagy férfiak, Európában emberhez méltó bánásmódban részesüljenek.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy

a nacionalizmusnak minden olyan formájával szembefordulunk, amely más népek és nemzeti kisebbségek elnyomását okozza, és határozottan kereszünk az erőszakmentes megoldásokat;

a nők helyzetét és egyenjogúságát az élet minden területén javítjuk és erősítjük, s elősegítjük a nők és férfiak igazságos közösségét az egyházban és a társadalomban is.

9. A teremtett világ megőrzéséért!

A teremtő Isten szeretetében vetett hittel hálásan ismerjük fel a teremtett világban Isten ajándékát, s így a természet értékét és szépségét. De mélységes aggodalommal látjuk azt is, hogy a Föld nyersanyagtartalmait némelyek gátlástalanul kiaknázzák, tekintet nélkül önértékükre, korlátozott voltukra, és arra, hogy ezek a jövő nemzedékek számára is szükségesek.

Éppen ezért közösen lépünk fel annak érdekében, hogy a tartós életfeltételek biztosítottak legyenek az egész teremtett világ számára. Isten előtti felelősségünk tudatában közös kritériumokat kell találnunk és érvényesítenünk annak megkülönböztetésére, mi az,

amit tudományosan és technológiailag megvalósíthatunk, erkölcsileg azonban nem tehetünk meg. Mindenképpen elsőbbsége van minden ember méltóságának azzal szemben, ami technikailag megvalósítható.

Indítványozzuk, hogy az európai egyházak vezessenek be ökumenikus imánapot, melynek témája: könyörgés a teremtett világ megőrzéséért.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy

továbbfejlesztjük azt az életstílust, amellyel – szemben a gazdaság és a fogyasztás kényszerítő nyomásával – megőrizhetjük a felelős és tartós életminőség értékét;

támogatjuk az egyházi keretben működő környezetvédelmi szervezeteket és ökumenikus hálózatokat, melyeknek a teremtett világ megőrzéséhez szükséges felelősség fenntartása a céljuk.

10. Elmélyülő közösséget a zsidósággal!

Egyedien sajátos kapcsolat köt össze minket Izrael népével, akivel Isten szövetséget kötött. Hit által ismertük fel, hogy zsidó testvéreink „az evangélium miatt tehát ellenségek Isten szemében tiétek, de a kiválasztás miatt kedveltek az ősatyákért, hiszen az Isten ajándékai és elhívása visszavonhatatlanok” (Róma 11,28–29). Ővék „a fiúság és a dicsőség, a szövetségek és a törvényadás, az istentisztelet és az ígéretek... az ősatyák, és akik közül származik a Krisztus test szerint...” (Róma 9,4–5).

Fájlaljuk és elítéljük az antiszemitizmus minden megnyilvánulását, ugyanígy a gyűlölet megnyilatkozásait és az üldözéseket is. A keresztények/keresztyének részéről megmutatkozó zsidóellenesség miatt Istenhez esedezünk bocsánatért, s kiengesztelődésre kérjük zsidó testvéreinket.

Halaszthatatlanul szükséges, hogy az igehirdetésben és az oktatásban, egyházaink tanításában és életében tudatosítsuk a krisztusi hit mély kötődését a zsidósághoz, s éppen ennyire fontos a keresztyén/keresztény és zsidó együttműködés támogatása is.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy

ellenezzük az antiszemitizmus és az antijudaizmus minden formáját, amely az egyházakban vagy a társadalomban megnyilvánul;

keressük és folytatjuk a párbeszédet zsidó testvéreinkkel minden szinten.

11. Kapcsolatok ápolása az iszlámmal

Évszázadok óta élnek muzulmánok Európában. Némely európai országban már erős kisebbséget alkotnak. Ennek során sok jó példa adódott a muzulmánok és a keresztények/keresztyének jó kapcsolataira és szomszédságára, de voltak és vannak kemény fenntartások és előítéletek is mindkét oldalon. Nem kevés fájdalmas tapasztalat igazolja ezt a történelmi múltban, de a legutóbbi időkben is.

Minden szinten építeni kell tehát a Krisztus-köve-

tők és a muzulmánok kapcsolatait, illetve a keresztény–iszlám párbeszédet. Kifejezetten indítványozzuk azt, hogy folyjanak megbeszélések az egy Istenbe vetett hitről és az emberi jogok értelmezéséről.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy a muzulmánokkal a kölcsönös megbecsülés és értékelés szellemében találkozzunk; közös ügyekben együttműködünk velük.

12. Viszonyunk más vallásokhoz és világnézetekhez

A vallási és világnézeti meggyőződés és életformák sokfélesége (=pluralitása) Európa kultúrájának fontos vonása. Keleti vallások és új vallási közösségek jelennek meg, s keltik fel sok Krisztus-hívő érdeklődését. Ugyanakkor azt is tapasztaljuk, hogy vannak, akik feladják keresztény/keresztény hitüket, vagy közömbösek e tekintetben, esetleg egészen más világnézetet követnek.

Komolyan vesszük a nekünk feltett kritikus kérdéseket, és közösen törekszünk korrekt vitát folytatni. De mérlegelnünk kell, melyik közösséggel folytatunk párbeszédet és vesszük fel a kapcsolatot, s melyek azok, amelyektől Krisztus-hitünk alapján tartózkodnunk kell.

Ezért elkötelezzük magunkat arra, hogy elismerjük emberek és közösségek vallási és lelkiismereti szabadságát, és fellépünk azért, hogy gyakorolhassák is egyéni és közösségi, magán- és közéleti vonatkozásban egyaránt vallásukat és meggyőződésüket, a hatályos jogi kereteken belül;

készen állunk minden jóakarató emberrel folytatandó párbeszédre, közös ügyekben figyelünk véleményükre, s megvalljuk előttük Krisztus-hitünket.

Jézus Krisztus az egyetlen egyház Uraként a mi legnagyobb reménységünk a kiengesztelődésre és a békeségre. Az ő nevében szeretnénk közös európai utunkat járni. Ezért könyörgünk Istenhez, küldje el hozzánk pártfogó Szent Lelkét.

„A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővüljétek a reménységben a Szentlélek ereje által.” (Róma 15,13)

Az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa elnökeiként javasoljuk minden európai egyháznak és püspöki konferenciának a Charta Oecumenica elfogadását alapszöveggé, és ennek alkalmazását arra az adott környezetre, ahol élnek.

Ezzel az ajánlással írjuk alá a Charta Oecumenicát az Európai Ökumenikus Találkozó keretében, a 2001. esztendő közös húsvétját követő első vasárnapon.

Jeremiás metropolita,

az Európai Egyházak Konferenciájának elnöke

Miloslav Vlk bíboros,

az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke

Strasbourg, 2001. április 22.

(Német eredetiből fordította dr. Békefy Lajos. A szöveget a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa megbízásából dr. Kránitz Mihály, dr. Reuss András és dr. Görög Tibor lektorálta.)

A Biblia Szövetség tiltakozik

Ismertetjük a református Biblia Szövetség tiltakozó nyilatkozatát, amelyre az első cikkben hivatkoztunk:

„Egyházunk lelkiállapotára jellemző, hogy az *Ökumenikus Charta* aláírásáról szóló híreket az egyházi közvélemény figyelemre sem méltatta. Talán két lelkipásztor kérde-

zett meg arra nézve, hogy mi is az a charta, amit most aláírtak. Tudomásunk szerint egyedül a Biblia Szövetség volt az, amelynek ceglédi lelkészkonferenciáján megszületett egy tiltakozó nyilatkozat az alábbi szöveggel:

NYILATKOZAT

2002. október 1-jén a »magyaror-

szági egyházak vezetői« által aláírt *Ökumenikus Chartával* kapcsolatosan – elsősorban református egyháztagjaink iránt érzett felelősségtől vezérelve – a Biblia Szövetség lelkipásztorai nevében az alábbi nyilatkozatot tesszük:

1. EGYETÉRTÜNK a charta preambulumban¹ szereplő mondatl: »Vétkeink tudatában és

¹ Bevezetésében.

megtérésre készen azon kell fáradoznunk, hogy a közöttünk még fennálló feszültségeket megszüntessük, s ezáltal készek és képesek legyünk az evangélium üzenetét a népek között közösen és hitelesen hirdetni.«

2. NEM ÉRTÜNK EGYET azal, hogy e feszültségek megszüntetésére a charta még csak kísérletet sem tesz, illetve úgy sürget közös gyakorlati lépéseket, hogy az egyes felekezetek között évszázadok óta fennálló – elsősorban a Biblia szívének tartott megváltás kérdésében jelentkező – súlyos ellentétéről mélyen hallgat, sőt a reformátusok számára elfogadhatatlan eucharisztikus közösségre akarja kötelezni az aláírókat. (Nem tehetjük túl magunkat azon sem, hogy a négy reformátori »solá«-ra kimondott tridentin anathémát² Róma máig sem vonta vissza!)

3. SAJNÁLATOSNAK tartjuk, hogy a charta olyan egyházfogalmat használ, amely a Bibliával és a református hitvallásokkal éles ellentétben áll, és alkalmas arra, hogy a teológiai fogalmazásban járatlan olvasót félrevezesse.

4. A charta LEGNAGYOBB FOGYATKOZÁSA mégis az, hogy úgy akarja a keresztyének és nem keresztyének, népek és kultúrák egységét munkálni, hogy az egységért feláldozza a – kizárólagosan Krisztus személyéhez kötött üdvösség meghirdetésére és a misszióra vonatkozó – jézusi parancsot, és helyébe a dialógust³ teszi.

5. Mivel számunkra nem az dönti el egy dokumentum kötelező érvényét, hogy kik és hányan írták alá, hanem az, hogy összhangban van-e a Bibliával és hitvallásainkkal, ennek hiányában a chartát NEM TEKINTJÜK MAGUNKRA NÉZVE KÖTELEZŐNEK!

6. TILTAKOZUNK az ellen, hogy az Ökumenikus Chartát aláíró református vezetők úgy írták alá ezt a dokumentumot, hogy erre sem a presbitériumok, sem a zsinat felhatalmazásával nem bírtak!

7. Minden egyházi vezetőől ELVÁRJUK, hogy amikor egyházunk nevében nyilatkoznak vagy valamit aláírnak, azt a Szentírás igazságaihoz való töretlen ragaszkodás és a hitvallásainkhoz való feltétlen hűség szellemében tegyék, tudván, hogy »Istennek kell inkább engedni, hognem az embereknek« (Csel 5,29).

Cegléd–Pécel, 2002. október 12.

AZ ÖKUMENIKUS CHARTA ALÁÍRÁSÁNAK KONZEKVENCIÁI

Mindnyájan ismerjük a közmondást: »Minden csoda három napig tart.« Valószínűleg ezt gondolják a charta aláírói is – megismerve kritikánkat. Ez az ügy is, mint sok egyéb, a feledés homályába merül rövidesen.

E pszichológiailag igaznak tűnő törvénynek azonban a pneumatikus, azaz lelki dolgok nincsenek alávetve! Pl. aláírják a chartát – és egyszerre akaratlanul is napvilágra jönnek bizonyos szellemi frontok és ellentétek.

Az első érdekes tapasztalatunk az volt, hogy az egyházi sajtó azonnal elzárkózott nyilatkozatunk közlésétől. Az az újság zárkózott el, mely számtalan olyan cikket leköszölt már, amely Bibliás és hitvallásellenes tartalmú volt – tehát hitünk védelme nem olyan fontos, mint az egyházi struktúra vezetőinek védelme. Tehát nem csak a római pápa tévedhetetlen. Az a körülmény, hogy minden közösségi felhatalmazás nélkül megtörténhetett az aláírás (akárcsak a

vegyes házasságokról szóló, sokak számára máig is ismeretlen megállapodás), újra egyértelművé tette, hogy a gyülekezeteknek és vezetőségüknek a véleménye egyházunk életének nem döntő tényezője.

Mi úgy látjuk: azon a tényen, amit évtizedeken keresztül nehezményeztünk, hogy ti. az egyházvezetés és a gyülekezetek között óriási szakadék tátong, az utóbbi évtized sem változtatott – és ennek nem politikai okai voltak és vannak, ahogy azt gondoltuk régen, hanem lelki okai. Fájdalmas leírni, de úgy tűnik, mintha gyülekezeti tagjaink kiskorúságban tartása egyenesen érdeke lenne némelyeknek, és a nagykorú keresztyének tömeges távozása vagy távolmaradása egyházunktól igen keveseket zavar.

Azt bizonyosan állíthatjuk, hogy az Ökumenikus Charta aláírói nem a gyülekezetek nevében írták alá ezt a dokumentumot, legkevésbé a Biblia Szövetség tagságának nevében! Nyilván ezért mondhatta az aláíró püspök, hogy »az Ökumenikus Charta aláírása senkire semmilyen kötelezettséget nem ró«...

A Biblia Szövetség az Ökumenikus Charta aláírását komolyan veszi és nem tekinti semmisnek, ezért követeli, hogy a Magyarországi Református Egyház vizsgálja felül az ökumenikus mozgalomban való részvételét!

Úgy látjuk, egyre több jel utal arra – s e jelek közül a charta aláírása csupán egy –, hogy egyházunk a status confessiones helyzete felé tart, vagyis olyan helyzet érlelődését látjuk, melyben egyházunknak a Bibliához és a református hitvallásokhoz ragaszkodó része olyan hitvallás megfogalmazására kényszerül, amelyhez csatlakozhatnak mindazok, akik új reformációt szeretnének egyházunkban.”

2 A tridentin zsinaton kimondott átkot.

3 Az úgynevezett „kiengesztelődésre” irányuló párbeszédet.

Megújulási mozgalom kezdeményezése a Magyarországi Evangélikus Egyházban is

Nem közvetlenül az Ökumenikus Chartával kapcsolatban ugyan, de komoly megújulási törekvésekről olvashatunk hírt a Magyarországi Evangélikus Egyház egy buzgó hívő csoportja részéről is, akik az egész egyházi nyilvánosság elé tárták többek között az alábbi észrevételeiket és javaslataikat (az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület „Tájéoló” című, 2002. őszi hírleveléből, 8–16. o.):

„Egyházra mindenképpen szükség van, de a hívő embernek nem mindegy, hogy milyen az egyház. A hívő embernek fáj, ha az anyaszentegyház, a Krisztus szent teste megromlik... Azért szólunk, mert meghalottuk Isten Igéjét... Nem hivatalosan szólítottak el erre a feladatra, hanem lelkiismeretünk hangján keresztül Isten Lelkének, parancsának engedelmeskedünk, a benső elhívás kényszere szorongat minket...

Szólunk, mert ez órállói kötelességünk. Nem tudjuk, hogy mi lesz szólásunk következménye. De tudjuk: pontosan és jól kell fogalmaznunk, mert a helyére került szó Isten Igéje lehet, ami talál és hatékony, és nem tér vissza üresen... Hisszük, hogy az újonnan vagy frissen megtért isteni Ige mindig új életet teremt...

Valljuk mi is, hogy az egyháznak a világban kell élni és hatni... Ám e felismerés szilárd, benső meggyőződés és elkötelezettség nélkül félreértett és hamisan értelmezett modernizmust eredményez...

Mély aggodalommal tölt el bennünket, hogy az egyébként ígéretesen élénkülő egyházi sajtóban súlyos tévtanítások is helyet kapnak. Például világi egyházi vezető személy többször is leírhatja, hogy »a válás nem bűn«. Meggyőződésünk, hogy az ilyen és az ehhez hasonló felelőtlen megnyilvánulások csak tápot adnak a tisztátalan életvezetésnek, a házassági hűtlen-

ségnek... Senki sem igényelheti magának azt a jogot, hogy a bűnt tagadva – úgymond – »a bélyeget levegye« a bűn elkövetőjéről. Viszont annál inkább kötelessége lenne, hogy az egyedül lehetséges szabadulás örömezetét hirdesse a bűnösnek...

Meggyőződésünk, hogy az igaz Isten ismeretének és rendjének mellőzéséből származik minden erkölcsi romlás... Javasoljuk ezért, hogy egyházunk különféle bizottságai szervezzenek hitmélyítő Biblia-táborokat, s ezáltal tudatosíthatjuk, hogy a Szentírás ismeretlen vagy elfeledett egyes könyvei minden nemzedék számára tartogatnak meglepetéseket és megigazító örömezetet... Kérjük, hogy püspökeink esküjüknek is megfelelően, a jelenleginél határozottabban őrkdjenek az evangéliumi tanítás tisztasága felett! Hallgassák a rájuk bízott lelkészek igehirdetéseit! Vegyenek maguk köré teológiai tanácsadókat! Amennyiben lelkészeknél az evangélium szolgálatával összeférhetetlen, megbotránkozott életvezetést tapasztalnak, éljenek a fegyelmezés közösséget védelmező kötelességével! A tévtanítást képviselő vagy a szolgálatra lelkileg és erkölcsileg alkalmatlan személytől megválni nem szeretetlenség, hanem megmentő szeretet...

Aggódva tapasztaljuk a lelkész-képzés hitbeli alapjainak háttérbe szorulását több területen is. Hittu-

dományi egyetemünk egyik ünnepélyén magabiztosan hangzott el, hogy a »Biblia nem igényli magának az inspiráltság tekintélyét«... Az egyháznak a Szentírás isteni ihletettségéről szóló kétezer éves tanítását ily könnyed mozdulattal nem tehetjük félre (2Tim 3,16; 2Pét 1,20)...

Teológusaink és egyházvezetők olyan konferenciát is rendezzenek, amelyen végre megtörténik a »negyven év« teológiai értékelése! A »diakóniai teológia« kiértékelésével immár másfél évtizede adós egyházunk!

Az országos egyházi médiában ne jelenhessen meg a Szentírással vagy evangélikus tanításunkkal nem egyező látás és vélemény!... Médiaszolgálatunkban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hitébresztő és építő igehirdetésre, az egészséges tanításra és a gyakorlati keresztény élet bemutatására! Az egyes eseményekről, reprezentációs alkalmakról szóló tudósítás csak ezek után következzenek!...

Egy mondatban összefoglalva: egyházunk élete érdekében a jövőben sokkal határozottabb biblikus és reformátori alapokon történő tájékozódásra van szükség... Az órállóknak ezzel a kötelességével és felelősségével fordulunk egyházunk népéhez: tartsunk valódi bűnbánatot, és a felülről kapott megújult erővel fogjunk össze az evangélium ránk bízott szolgálatára!”

Közeledik az alábbi prófétikus kijelentések beteljesedése?

„A Babilont képező egyházak lelki sötétsége és Istentől való elidegenedése ellenére Krisztus követőinek nagy serege még mindig soraikban található. Közülük sokan nem értik a korunknak szóló különleges igazságokat. Nem kevés azoknak a száma, akik elégedetlenek jelenlegi állapotukkal, és nagyobb világosság után vágyanak. Hiába keresik Krisztus képmását abban a közösségben, amelyhez tartoznak. Amint ezek a közösségek egyre jobban eltávolodnak az igazságtól, és szorosabb szövetségre lépnek a világgal, a két csoport közti különbség nő, amelynek végső következménye a szakadás. Eljön az idő, amikor azok, akik Istent mindenekfelett szeretik, nem tudnak olyanokkal kapcsolatban maradni, akik »inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői, kikenél megvan a kegyesség látszata, de megtagadják annak erejét.« (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 348. o.) Fájdalmas kérdés: **Meddig késik a mi egyhá-**

zunk, az adventmozgalom ébredése? Meg van írva, hogy mielőtt Jézus megjelenne, „*Illés eljön előbb, és helyreállít mindent*” (Mát 17,11). Ennek a helyreállításnak elsősorban az adventnép hívő maradéka körében kell megvalósulnia a világnak szóló „*bangos kiáltás kezdeteként*”. Isten ígérete bizonyosan teljesebbé fog, még ha jelen pillanatban úgy tűnik is, hogy Istennek az a szétszórt „*népe*” (Jel 18,5), amely még Babilon egyházaiban van, olykor jobban ébredzik, mint mi.

Nyerges Ferencnél megrendelhető a *Nevünkben is aláírták az Ökumenikus Chartát?* c. kazetta, amelyen az Ökumenikus Charta részletes elemzése hallható Sipos Ete Álmos, a Biblia Szövetséghez tartozó református lelkész részéről, valamint ennek megbeszélése a Nagyvárad téri református gyülekezet tagjaival. A kazetta tartalma értékes és igen tanulságos.

„Illés eljön előbb, és helyreállít mindent”

(Mát 17,11)

Testvérek és gyülekezetek meghívására januárban és február első felében négy hétig az Egyesült Államokban, majd pedig kilenc napig Nyugat-Európában tartózkodtam. Gyülekezeti látogatások, valamint sok csoportos és egyéni beszélgetés során friss betekintést nyerhettem, közvetlen tapasztalatokat szerezhettem világegyházunk jelenlegi helyzetéről.

Igen értékessé vált számomra az az íge, amelyet ennek az írásnak a címében idéztem: „*Illés eljön előbb, és helyreállít mindent.*” Jézus ajkán hangzott el ez a kijelentés, Malakiás próféciját idézve és Keresztelő János szolgálatára vonatkoztatva. Malakiás jóvendölése, az ószövetségi Szentírás utolsó két mondata, mintegy záróköve a Biblia ószövetségi részének. Nemcsak Jézus első eljövételére vonatkozik, hanem második adventjére is, hiszen így hangzik: „*Ímé, én elküldöm néktek Illést, a prófétát, mielőtt eljön az Úrnak nagy és félelmetes napja.*” (Mal 4,5) Keresztelő János csak első fokon teljesítette be ezt a próféciaát.

Amennyiben igaz, hogy Jézus második eljövetele a küszöbön áll, mi is hitttel várakozhatunk ennek az ígéretnak az újbóli teljesebbé, úgy, ahogyan Jézus

idézte és értelmezte a malakiási jóvendölést: „*Illés eljön előbb, és helyreállít mindent.*” (Mát 17,11)

Rendszerint úgy értjük ezt az ígét, hogy az adventnép fogja beteljesíteni azáltal, hogy felrázza a világot, „*Illés lelkével és erejével*” (Luk 1,17) hangzó üzenethirdetésével, mielőtt Jézus megjelenék. Valóban ez a küldetése az adventmozgalomnak. De az adventmozgalom jelenleg – a lelkiállapotát tekintve – romokban van. Ezért olyan vigasztaló Jézus szava, hogy „*eljön Illés, és helyreállít mindent*”.

Nem szabad elfelejtenünk ugyanis, hogy Illés az ószövetségi választott nép körében, Izraelben működött. Az volt a feladata, hogy a hatalmas hitehagyás közepette helyreállítsa az örökkévaló Isten tiszteletét. Az a cselekedete, hogy a Kármel hegyén megépítette az Úr lerombolt oltárát, szimbolikus jelentőségű volt. Egész szolgálatának is ez volt a lényege: a romokból helyreállítani Izrael hitét és küldetéstudatát, legalábbis a megtérni készséges maradék körében.

Emlékezzünk arra, hogy Keresztelő Jánosnak is Isten választott népe körében kellett fellépnie, hogy „*sokakat megtérítsen Izrael fiai közül az Úrhoz, az ő Iste-*

nükhöz... hogy készítsen az Úrnak tökéletes népet” (Luk 1,16. 17). A malakiási jövendölés közvetve arra is utal, hogy az illési reformációt megelőzően megrázó hitehagyás lesz nemcsak a világban, hanem a választott nép körében is, amelynek megbízatása, hogy az élő Istent képviselje azok előtt a néptömegek előtt, akik Őt nem ismerik. Fájdalmas szembesülni ennek a beteljesedésével, de legyen a reménységünk az az ígéret, hogy egy illési, helyreállító megújulási és reformációs mozgalom érezteti majd hatását soraink között, még ha nem is ismeri fel ezt mindenki, illetve nem fogadja el a bizonyágtevést.

Ugyancsak bátorításul szeretném mindjárt e beszámoló elején elmondani, hogy igen sok mélyen hívő, az adventmozgalomért aggódó és annak megújulására teljes szívből vágyakozó testvérrel találkoztam utamon, magyarokkal, amerikaiakkal, németországi, svájci és franciaországi testvérekkel. Ez olyan felüdülés volt, amely nagy erőt és reménységet adott. Egy fő beszédtemánk volt mindenütt: Isten Igéje és Isten népének olyannyira szükséges megújulása. Csodálatos élmény volt tapasztalni, hogy az igazán hívők egyformán értik Isten Igéjét mindenütt, ugyanaz a gondolkodásmód és lelkiület jellemzi őket. Nem is tudnám felsorolni, illetve különbséget tenni, hogy mennyi igaz testvéri szeretetben, szíves keresztény vendéglátásban és áldott beszélgetésben volt részem mindenütt. Nehéz volt búcsút venni a kedves magyar, amerikai és európai testvérektől. Mindnyájan szeretettel küldték üdvözlőlevelet Magyarországra.

Ezek után szeretnék elétek tárnai egy „láttelepet” az adventmozgalom jelenlegi helyzetéről és állapotáról. Sokan félnék megismerni a tényeket, mert mintegy attól tartanak, hogy elveszítik az egyházba vetett hitüket. Eleve baj azonban, ha valaki az egyházban hisz. Nem az egyházban kell hinni, hanem Istenben és az Ő Igéjében. Az egyház törékeny, romlandó emberi valóság. Az adventmozgalom hanyatlását és maradéka megtérését pedig előre megjövendölte az Úr. Az Igében és a Bizonyágtételekben megtaláljuk az erre vonatkozó, előre adott kijelentéseket. A valósággal való szembesülés nem gyengíti, hanem megerősíti Istenbe és Igéjébe vetett hitünket, ha ezt figyelembe vesszük. A laodiceai üzenetet – amelyet az elmúlt negyedévben részletesen tanulmányoztunk – csak akkor értjük meg igazán, akkor tudjuk a szívünkre venni megtérésre hívását, ha ismerjük beteljesedésének valóságát és mélységeit.

Tény, hogy érthetetlennek, szinte misztikusnak tűnhet az adventmozgalom drámai hanyatlása a buzgó kezdethez, az úttörők korához, a hatalmas isteni jelekhez és csodákhoz képest, amelyekkel Isten ezt a mozgalmat pályájára állította. Másrészt azonban nem csodálkozhatunk azon, hogy Sátán a mozgalom keletkezésétől fogva „*badakozik*” e maradék ellen (Jel 12,17), hiszen ha meg tudja rontani, akkor ezzel késleltetni tudja Jézus visszajövetelét, ami majd Sátán birodalmának összeomlását jelenti. A Biblia szerint „*Sátán tudja, hogy kevés ideje van*” (Jel 12,12), de megpróbálja ezt az időt nyújtani. Ha az adventnép bevég-

zi azt a küldetését, hogy Isten országa evangéliumát még egyszer, utoljára a Szentlélek erejével bizonyosságul hirdeti minden népnek az egész Földön, „*akkor eljön a vég*” (Mát 24,14). Sátán ezt jól érti, ezért igyekszik legalább ezt a véget minél messzebbre tolni az adventnép elaltatása, sőt hitehagyásba süllyesztése által. Ezt a szándékát csaknem sikerre vitte, de Isten ígérete alapján bizonyosak lehetünk abban, hogy az utolsó pillanatban megfiúsul a szándéka. „*Sebesen közeledik a gyülekezet megtisztításának napja, s Istennek mégis lesz tiszta és igaz népe*” – írta Ellen G. White (*Bizonyágtételek V.*, 63. o.).

Az alábbiakban nemcsak közvetlen tapasztalataimról szeretnék szólni, hanem utazásom során összegyűjtöttem az elérhető legfrissebb adventista irodalmat, és ezekből is idézek.

Az adventvárás

Hogyan áll, mennyire eleven az adventreménység az észak-amerikai és európai adventista gyülekezetekben? Az összképet vázoló fel, amelyhez képest – hála Istennek – azért akadnak kivételek, egyes buzgóbb hitű, biblikus elvekhez ragaszkodó gyülekezetek. Mi a jellemző: az éber várakozás, az idők jelei sürgetésének azonnali észlelése, a gyülekezetek „*maga idejében való táplálása*” (Mát 24,45), az események „*lépésütemének a felvétele*” (Ellen G. White), vagy pedig Jézus prófécijának beteljesedése, hogy azok, akik először lelkesen „*kimentek a vőlegény elé*” (Mát 25,1) „*mindannyian elszunnyadtak és elaludtak*” (Mát 25,5)?

„*A gyülekezetek itt nem csupán alszanak, hanem egyenesen kómában vannak*” – mondta egy komolyan gondolkodó, őszintén hívő amerikai magyar testvérnő. Bizonyos értelemben nem lehet csodálkozni ezen, hiszen az alváshoz még „bátorítást” is kapnak a gyülekezetek, pl. az európai német nyelvterületen is. Egy svájci testvérnőnk hívta fel a figyelmemet arra, hogy jelenlegi szombatiszkolai tanulmányukban – amelyet a német nyelvű adventisták számára külön készítenek – milyen újszerű magyarázata volt olvasható a tíz szűz példázatának. Kírtam a német idézetet, mert engem is megdöbbentett. Azt az állítást tartalmazza, hogy a balgák balgasága abban állt, hogy a vőlegény azonnali, közvetlen előttük álló eljövételével számoltak, ami káros, mert fölösleges izgalmat és aggodalmat kelt. Az okosok viszont tudomásul vették a vőlegény érkezésének bizonytalanságát és bármilyen késedelmét, tudták, hogy ezt az eseményt befolyásolni vagy „*kikényszeríteni*” részükről egyáltalán nem lehet. A végkövetkeztetés így hangzott: „Az okos szűzek nyugodtan alhattak, mert ők bármely időpontra készen voltak... Ez jó és helyénvaló alvás volt.”

Széles körben tapasztaltam, hogy az idők jelei, azok belső összefüggései csak igen kevésbé ismertek a testvérek körében, noha az őszinte testvérek nagyon vágyakoznak erre. Bárhol beszéltem erről a témáról, örömmel, lelkesen fogadták, és keserűen panaszták, hogy ezekről a dolgokról ők soha nem hallanak a gyülekezetben.

Hasonlóképpen szinte ismeretlen fogalom, hogy Jézus adventjére különleges lelki előkészületet kell tenni mindenekelőtt Isten hívő népének. Nagyrészt egyfajta önelégült optimizmus jellemző. Gerard Damsteegt testvér, az Andrews Egyetem tanára így jellemzi az adventvárás általános állapotát az amerikai gyülekezetekben: „A h. n. adventisták vallják, hogy Jézus visszatér, és hogy ez közel van. Mégis a legtöbb adventhívő esetében azt láthatjuk, hogy ez az »áldott reménység« nagyon kis hatással van mindennapi életükre, amely tele van a napi rutinnal, munkákkal, tervekkel, programokkal és törekvésekkel, amelyek által igyekeznek beteljesíteni a jövőre vonatkozó álmikat... Megbecsült munkát találni, amely biztonságot és jó jövedelmet kínál – ez a fő cél. Az az általános érzés hatja át gyülekezeti tagjaink nagy részét, hogy ameddig szeretjük az Urat, rendszeresen részt veszünk az istentiszteleteken, fizetjük a tizedet, tiszteletben tartjuk a szombatot, időről időre segítünk bizonyos egyházi munkákban, és nem teszünk semmi »valóban rosszat«, Jézus gondot visel rólunk, és minden rendben lesz, amikor Ő jön. Sokan ezen is túlmennek, és úgy érvelnek, hogy mivel egyedül csak hit által üdvözülünk, nem pedig cselekedetek által, egyáltalán nem is fontos, mit teszünk, hogyan cselekszünk. Vannak, akik úgy gondolják, hogy nem kellene aggódniuk semmiféle különleges előkészület miatt Jézus eljövetelét illetően, mert csak az fontos, hogy szeressük Őt. Jézus jönni fog ennek az eseménynek a meghatározott idejében, és mi ezt semmivel sem tudjuk befolyásolni, nincs semmi tennivalónk ezzel kapcsolatban.” (*Adventists Affirm*, 2001. őszi szám, 5. o.)

Vigasztaló, hogy Gerard Damsteegt testvér ezután pontosan és szépen kifejti, hogy a Szentírás szerint igenis különleges előkészületre van szükség, és mit jelent ez. Öröm olvasni a cikket, tapasztalni, hogy szinte szó szerint megegyezik az igazán hívők gondolkodása és Szentírás-értése az egész világon. Az ilyen „pusztába kiáltó” bizonyágtételek visszhangja azonban sajnos eddig még nemigen érzékelhető. Mégis biztosak lehetünk abban, hogy Isten készenlétben tartja eszközeit a „*bangos kiáltás kezdetét*” jelentő ébredés elindítására.

Idegen hatások

Okkal kérdezhetjük, mi idézte elő az adventmozgalom szinte hihetetlen mértékű megromlását és eltorzulását. Sátán legfőbb eszközként használta ehhez az idegen hatások beáramoltatását, amelynek sajnos éppen közösségünk vezetése és lelkészkarja nyitott utat. Tisztelet annak a kisebbségnek, akik ellenállnak ennek és küzdenek az idegen hatások ellen. Ezen a jelenségen sem csodálkozhatunk azonban, hiszen Jézus megjövendölte, hogy a végidő hitehagyásának élvonalában éppen azok a „*szolgái*” lesznek, akiket Ő „*tett gondviselővé*” a saját „*házanépe*”, azaz maradék egyháza felett. Azt is előre kijelentette, hogy ezek a szolgák „*ütlegelni*”, bántalmazni fogják azokat a szolgatársait, akik hűek akarnak maradni megbízatásukhoz (Mát

24,41–51). „*A gonosz szolgál, aki így szólt szívében: »késlekedik a gazdám«, Krisztus-várónak vallotta magát. Szolga volt, külsőleg Isten szolgálatára szentelte magát, de szívében Sátánnak hódolt. Az ilyen nem tagadja nyíltan az igazságot, mint a gúnyolódók, de élete elárulja szíve gondolatát: késik az Úr jövetele. Önteltsége nemtoródómmé teszi az örökkévaló dolgok iránt. Magáévá teszi a világ elveit, átveszi a világ szokásait, eljárásait. Úrrá lesz rajta az önzés, a nagyravágyás és a világi büszkeség. Mivel attól tart, hogy a testvérei magasabb lelki színvonalon állnak, azért becsmérelni kezdi igyekezetüket, kétségbe vonja indítékaikat. Így ütlegeli szolgatársait. Amilyen mértékben elidegenül Isten népétől, ugyanolyan mértékben egyesül a világiakkal.*” (*Bizonyágtételek V.*, 101–102. o.)

Az ökumenikus teológia hatása igen erőteljes a lelkészkarban. Mérhetetlenül nagy a felelősségük azoknak a vezetőknek, akik merészen belementek az ökumenikus mozgalommal való sokrétű kapcsolatba, és szorgalmazzák a mozgalom teológiájának terjesztését a közösségen belül. A tíz szűz példázatának előbbiekben idézett, jellegzetes mai protestáns magyarázatát is egy neves, XX. századi protestáns teológustól vette át a német nyelvűek számára készült szombatiskolai lecke. (Zárójelben fel is tüntették H. Thielicke nevét.) Amerikai tartózkodásom idején mondta el egy testvérnőnk, hogy férjével együtt meglátogattak egy tőlük nem messze lévő gyülekezetet, ahol leányuk egyetemre jár. A szóban forgó gyülekezetben éppen evangelizációs sorozat kezdetét hirdették meg. A gyülekezeti vén hangsúlyozta, hogy csak nem vallásos („non religious”) embereket hívjanak a gyülekezeti tagok az evangelizációra. A testvérnő férje megkérdezte a gyülekezeti vént az istentisztelet végén: „Hogy értsem, amit mondtál, katolikus vagy protestáns egyházhoz tartozó ismerősödet te meg se hívnád az evangelizációra?” A válasz így hangzott: „Természetesen, ők már hisznek. Ők már jó helyen vannak. Csak a nem vallásos embereket kell hívni.”

Testvérek elvittek a nevezetes chicagói Willow Creek Churchbe, amely a budapesti Hit Gyülekezetéhez hasonló összejöveleteknek ad helyet, egy hatalmas, többszintes csarnokban, amely zsúfolásig tele volt már a vasárnap reggel 9 órai első istentiszteleten is. Az ugyancsak hatalmas parkolóban karszalagosok irányították a forgalmat. A pódiumon – vagy inkább színpadon – öt-hat énekes „szolid rockot” adott elő az ismerős, érzelmős vonaglással, Jézust dicsérve, hitre buzdítva, majd a szónok jött elő, egy híres sztárprédikátor, kockás ingben, lezser öltözkében, és a nevetteéseket bibliai idézetekkel és elcsendesedésekkel váltogatva játszott a tömeg érzelmi húrjain, tetszése szerint hangolva őket. Nem várhattuk meg a műsor végét, mert mennünk kellett a kezdődő evangelizációra, a chicagói magyar gyülekezetbe. Nem tudom, mi következett még a kezdet után. Így is lesújtó volt az, amiről testvéreink tájékoztattak, amiért el is vittek erre a helyre, ti. hogy ennek az evangelizációs központnak a szemináriumaira küldenek tanulni prédikátorokat a mi egyházunktól is, hogy megismerjék az

ún. „gyülekezetnövekedés” hatásos, eredményes módszereit. Mindenki beismeri, hogy az ilyen módszerekkel megnyert új hívőknek sokszor még a tíz százaléka sem marad meg tartósan a gyülekezetben, mégis folyvást alkalmazzák ezeket a módszereket, valószínűleg azért, hogy folyamatosan bizonyítani lehessen az aktív missziót és terjeszkedést, miközben a gyülekezetet belső bajok emésztik, és a tényleges lelki növekedés, valamint az ebből fakadó evangelizációs buzgalom csak kevés helyen és csak kevesek részéről tapasztalható.

A francia–belga unió lapjának korábban *Az Idők Jelei* volt az elnevezése. Ezt megváltoztatták, *Adventiste Revue* (Adventista Szemle) lett az új cím. A lap 2003. januári számában Gabriel Monet, egy párizsi gyülekezet prédikátora ezt mondja a vele készített interjú során: „»A reménység gyülekezete« nevet választottuk magunknak, mert nem akarunk riadalmat kelteni az emberek között. Ez egy egyház!» (8. o.) A dél-franciaországi Collonges korábban az adventüzenet képviselésének fontos központja volt. Ma sajnos a negatív előjelű „átnevelési program” központjává lett. Magammal hoztam egy szórólapot, amely meghívó egy 2003. január 18-án tartandó alkalomra. A rajta olvasható felhívás és jelmondat így hangzik: „*Nyissuk meg szívünket a világnak!*” E kétes jelmondat nem olyan összejövételre hív, ahol mondjuk arról lenne szó, hogy érezzünk együtt a világ nyomorúságával és sokkal odaadóbban végezzük érte evangelizációs szolgálatunkat. Ez esetben csak arról lenne szó, hogy nem szerencsés, nem eléggé körültekintően fogalmazott felhívás került a szórólapra. A meghívó azonban olyan összejövételre hív, ahol egyházunknak a világgal való szolidaritása, jelenlegi és jövőben tervezett „humanitárius tevékenységei” kerülnek bemutatásra. Természetesen szükség van a szenvedő világ fizikai nyomorúságait enyhítő szolgálatokra, de nem önmagukban, nem az evangéliumhirdetéstől függetlenül, „humanitárius tevékenységekként”, hanem az Ige szolgálatával együtt, amint Jézus missziójában is egyesült az emberek lelki és testi betegségeinek, bajainak gyógyítása. A hangsúly azonban most – az ökumenikus mozgalom befolyásának megfelelően – egyre inkább ezekre terelődik az evangelizáció helyett, mintha Jézus eljövetele még nagyon messze lenne, és erőfeszítéseink javát arra kellene összpontosítani, hogy a jelenlegi világot javítsuk.

Gyülekezetek drámai átalakulása, az őszintén hívők mély aggodalma

Pontos helyzetképet rajzol arról, hogy mi történik ma az adventista egyházban, Heinz Hopf testvér cikke, mely az *Adventists Affirm* (Az adventisták megerősítik) című lapban jelent meg. Ez a lap még a hithű adventizmus szócsöve – öröm, hogy megjelenik és szót emel az igazságért. (Heinz Hopf testvér korábban a dél-németországi baden-württembergi terület elnöke volt, most már nyugdíjas. Magyarországi ügyünket jól ismeri, az 1975 után kialakult válság nehéz éveiben

többször jelentettek segítséget nekünk bátorító szavai.) „Egy szombat délután történt, olyan napon, amikor semmi különleges feladatom nem volt. Különleges nyugalomnap ez egy prédikátornak. Hirtelen megszólalt a telefon. Felvegyem a kagylót? Talán egy gyülekezeti tag, aki valamilyen személyes válságban van, azért keres! Prédikátoroknak és orvosoknak mindig telefonközelben kell lenniük. S valóban olyan testvérek hívtak, akik súlyos, személyes válságot éltek meg. Egy házaspár volt, akiket évek óta ismertem mint jó szándékú, felelősségteljes állást betöltő, képzett, hitben hűséges, aktív gyülekezeti tagokat. A férj sok éve szolgált gyülekezeti vénként. Pár évvel ezelőtt, mint derült égből a villámcsapás, új prédikátort neveztek ki a gyülekezetükbe. Az illető – tele energiával, a progresszív (haladó) magatartást képviselve – azt mondta, hogy fel akarja készíteni a gyülekezetet a »szekuláris, a világra nyitott gondolkodásra és a XXI. század kihívására«. Azzal az igénnyel lépett fel, hogy a gyülekezetnek teljesen át kell alakulnia, mert szerinte addig csaknem minden rosszul ment. Új énekeket vezetett be és új liturgiát, ezzel együtt új célokat és egy új teológián alapuló új üzenetet, amelyet a következők jellemeztek: nincs többé főpapi szolgálat vagy mennyei szentély, nincs szó többé második adventről a közeljövőben, végképpen nem preadvent (Jézus visszajövetelét megelőző) vizsgálati ítéletről, ennél fogva semmilyen előkészületről sem az Úr eljövételére. Nem lehet szó többé sem a Prófétaág Lelkéről, sem semmilyen Isten prófétájáról, aki olyasmit mondhatna, ami tekintéllyel szól hozzánk. Mostantól fogva kerülni kell minden olyan kifejezést és megfogalmazást, amely aggodalmat okozhat, úgymint: bűn, ítélet, büntetés, Isten haragja, törvény, igazságosság stb. Szórakoztatás és élvezet – ezekre kerül a hangsúly az istentiszteleten. Az új prédikátor szerint a gyülekezetnek egy élvezetes, vidám helynek kell lennie, ahol kellemes érzések töltik be az embereket.

De a gyülekezetben mindez megoszlást támasztott. Egyes gyülekezeti tagok elkezdtek inkább egy jó messze lévő, másik adventista gyülekezetbe járni, voltak, akik teljesen otthagyták a gyülekezetet. Ha bárki bírálni merete az átalakulásokat, vagy kétségét fejezte ki, megrovásban részesült barátságtalan kritikálása miatt, és többé nem választották meg semmilyen gyülekezeti tisztségre. Lassanként aztán helyreállt a béke, de ez már a halál békéje volt. A gyülekezet létszáma lecsökkent, lelkisége lehanyatlott, míg végül jobbára csak árnyéka lett korábbi élő, lelki ajándékait kamatoztató önmagának.

Én már mindezt tudtam. Ez a hívő házaspár korábban is megkeresett már, és folyamatosan informált. Tudtam szomorúságukat, és folyvást igyekeztem bátorítani, türelemre kérlelni őket, s arra, hogy ne hagyják el gyülekezetüket. Ezen a szombat délutánon azonban ismét segítséget kértek. Megint csak egy nagyon rövid, szándékosan üzenet nélküli prédikáció volt a gyülekezetben. Gyötrődve kérdezték: »Hová menjünk? Mit csináljunk? Hol találjuk meg az élet kenyerét?« (A folyóirat 2002. nyári számából, 10–11. o.)

Hány és hány testvértől hallottam Amerikában és Európában hasonlóan kétségbeesett, tanácstalan kérdéseket! Egy amerikai testvérnő így szólt azokról a gyötrelmekről, amelyek őt és szintén hívő családtagjait hétről hétre emésztik: „Nincs a közelünkben sehol egy olyan gyülekezet, ahol kicsit elviselhetőbb lenne a helyzet. Ha elmegyünk szombaton a gyülekezetbe, azért van lelkiismeret-furdalásunk, hogy miért mentünk el, hiszen értelmesebben, szebben, jobban tölthetjük volna a szombatot, ha otthon maradunk. Ha viszont nem megyünk, akkor meg azért van lelkiismeret-furdalásunk, mert tudjuk, hogy mégiscsak gyülekezetben lenne a helyünk szombaton.”

Németországban egy testvérnő elmondta, hogy a szombat délelőtti istentisztelet liturgiájában szereplő igeolvasásnál apokrif iratból olvasott fel egy részletet a szolgálattelvő. Egy másik testvérnő arról számolt be, hogy gyülekezetükben (most február 8-án) a *Zsuzsanna és a vénék* című apokrif iratot adták elő színdarabként. Aki ismeri, mennyire frivol és primitív legenda ez az apokrif irat, az el tudja képzelni, milyen lehetett az ezt megelevenítő színlelőadás férfiak és nők részvételével. Testvérnőnk egészen kétségbeesett volt. Az eszmei mondanivaló az volt, hogy a mai társadalomban mennyi nemi erőszak történik a családokban, de hát a hívőket azért megsegíti a jó Isten.

Egy szintén őszintén hívő amerikai magyar házaspár elmondta, hogy szombatonként ők ugyan elmennek az istentiszteletre, de úrvacsorát egy éve nem vesznek, mert azt már képtelenek elviselni, hogy beöltözzék Jézusnak, Júdásnak, apostoloknak, és egy színjáték lesz a szent cselekményből. Egy másik amerikai magyar testvérnő, aki szintén nagyon szereti Isten Igéjét, szóvá tette a prédikátornak, hogy miért nem hirdetik ki gyülekezetükben előre, mikor lesz úrvacsora, hogy arra lélekben előre készüljön a gyülekezet. A válasz az volt, hogy akkor kevesen jönnének el, de ha már eljönnek, csak vesznek úrvacsorát.

A Loma Linda-i (kaliforniai adventista központ) könyvesboltban találtam egy könyvet: Donald K. Short: *Hadd beszéljen a történelem – Mi történik ma a Hetednap Adventista egyházban?* Ez a könyv arról számol be, hogy az 1888-as üzenetet tanulmányozó bizottság öt tagját beválasztották egy *ad hoc* bizottságba, amelyet a generálkonferencia állított fel „Az evangélium elsőse bizottság” elnevezéssel. Ez a bizottság 1994-től 2000. február 8-ig kilenc alkalommal ülésezett az Andrews Egyetemen és Loma Linda-i egyetemünkön. Az 1888-as üzenetet tanulmányozó bizottság tagjai azt képviselték, hogy közösségünknek be kell látnia, hogy 1888-ban a vezetés és a prédikátori kar nagyrészt visszautasította a hit általi megigazulás üzenetét, és ezt a hibát korrigálni kell. Történelmünk helyes értékelését a nép elé kell tárni, és a hit általi megigazulás üzenetét a középpontba állítani. A szóban forgó könyv lényegében egy dokumentumgyűjtemény, tartalmazza a tárgyalássorozat végén elkészített zárójelentést is. Sajnos a generálkonferenciai bizottság visszautasította az elé tárt tanúságtételt, sőt az 1888-as üzenetet tanulmányozó bizottság (amely egy önfenn-

tartó szolgálat) megrovásban részesült „kritikai magatartása miatt”, és felszólították őket arra, hogy ne okozzanak megoszlást a közösségben azzal, hogy vád alá helyezik a közösség egykori és mai vezetőit, amiért a hit általi megigazulás üzenete mindeddig nem került a maga helyére, sőt ehelyett a mai kereszténységtől kölcsönzött hamis evangélium foglalja el a helyét.

Az „ómega”-válságra vonatkozó kijelentések kézzelfogható beteljesedése

Utaltunk az előbbieken arra, hogy a tíz szűz példázata, a gonosz szolga hasonlata (Mát 24,45–51) és a laodiceai üzenet által az Úr megjövendölte az adventmozgalom lelki hanyatlását. Ugyanerről tanúságot tett nekünk az Úr a Bizonyágtételek kijelentései által is. Meglepő, hogy sokan alig vagy egyáltalán nem ismerik, mit írt Ellen G. White az úgynevezett „ómega”-válságról az adventnép sorai között, közvetlenül Jézus eljövetele előtt. Ezek a kijelentések nélkülözhetetlen útbaigazítást jelentenek számunkra, hogy meg ne rettenjünk és el ne csüggedjünk annak következtében, amit látunk és tapasztalunk ma Isten művében.

Idézzük tehát ezeket a bizonyágtételeket, amelyeket mindannyiunknak jól kell ismernünk, értenünk. Ellen G. White a század elején, az 1888-as üzenet visszautasítása, valamint több generálkonferenciai vezető hitetlen magatartása, helytelen eljárásai és dr. H. Kellog eltévelyedései nyomán kibontakozott válságot nevezte „alfa”-válságnak, és ehhez képest szólt egy „ómega”-válságról, amelyről a következőket mondta: *„Ne legyetek tévedésben, sokan fognak eltávozni a hit-től, hitető lelkekre és hamis tanokra figyelve. Ennek a veszélynek az alfájával találkozunk most. Az ómega még megdöbbenőbb természetű lesz... Az »Élő templom« c. könyvben (dr. H. Kellog könyve) a halálos eretnekségek alfája áll előttünk. Az ómega következik majd ezután, és mindazok elfogadják, akik nem képesek elfogadni azokat az intéseket, amelyeket Isten adott... Az »Élő templom« tartalmazza ezeknek a teóriáknak az alfáját. Én tudtam, hogy nemsokára az ómega következik, és reszkettem népünkért.*

A lelkek ellensége arra törekszik, hogy behozzon kö-zénk egy eszmét, azt az elgondolást, hogy egy nagy reformációnak kell megvalósulnia a h. n. adventisták között. Ennek a reformációnak abban kell állnia, hogy feladjuk azokat a tantételeket, amelyek hitünk alappilléreit jelentik, továbbá hogy reorganizációt, átszervezést kell megvalósítanunk. Mi lenne az eredménye egy ilyen reformációnak? Az igazság alapelveit, amelyeket Isten az Ő bölcsességében adott a maradék egyháznak, félretesszük. Vallásunk megváltozik. Azokat az alapvető hitelveket, amelyek fenntartották Isten művét az elmúlt ötven évben, tévedésnek minősítik. Újfajta szervezetet létesítenek. Az új irányzatnak megfelelő könyveket írnak. Egy-fajta intellektuális filozófia rendszerét vezetik be. Ennek a rendszernek a kitalálói a városokba mennek, és látszólag csodálatos munkát végeznek. A szombatot könnyen

veszik, mint ahogy azt is, aki azt alapította. Ez a mozgalom mindent elsöpör az útból. Vezetői azt tanítják ugyan, hogy az erény jobb a gonoszsnál, de Istent eltávolítják a helyéről. Az emberi erőtlől való függést teszik a helyére, így törekvéseik – mivelhogy Isten nélküliek – értéktelenek. Fundamentumuk a porban van, a vihar és az árvíz el fogja söpörni az általuk létrehozott struktúrát.

Kinek van joga ilyen mozgalmat kezdeményezni? Ott van a Bibliánk. Tapasztalataink fűződnek hozzá, a Szentlélek csodálatos munkája erősítette meg számunkra tanításait. Olyan igazság van a kezünkben, amely nem ismer kompromisszumot. Nem kell-e visszautasítanunk mindent, ami nincs összhangban ezzel az igazsággal?” (Selected Messages I., 197., 200., 203., 205. o.)

„Az Úr megmutatta nekem, hogy... közvetlenül a próbaidő lezárulta előtt mindenféle durva megnyilatkozás szemtanúi leszünk. Lesz hangos kiáltás, dobszó, zene és tánc... És ezt a Szentlélek által indított mozgalomnak nevezik majd. A Szentlélek soha nem nyilatkozik meg ilyen módokon, ilyen fülsiketítő lármában és zajban, ilyen karneválban – s ezt nevezik a Szentlélek munkájának.” (1900/132. sz. levél – Selected Messages II., 36. o.)

„Meddig még az éjszaka, meddig még az éj?” (Ésa 21,11)

Ezt kérdezik a hívő testvérek gyötrődve mindenütt. Sajnos az is tapasztalható, hogy ebben a viharban és zűrzavarban egyes jó szándékú testvérek különböző téves tanítások áldozatává lesznek, mások pedig egyes dolgokban helyes, más dolgokban viszont téves eszméket valló csoportokhoz csatlakoznak, menedéket, lelki otthont keresve. Ezek sajnos nem biztonságosabb helyek az „ómega”-válságba süllyedt gyülekezeteknél, csak éppen más típusúak a kísértések. Az Úr kijelentése világos: a laodiceai állapotban lévő gyülekezetet is „szereti”, és küzd „megtéréséért” azáltal, hogy „megfeddi és megfenyíti” (Jel 3,19). A laodiceai üzenet nem az elvetés, hanem a rostálás üzenete. (A 16. versben jövő időben van a kilátásba helyezett ítélet az eredeti szöveg szerint: „*ki foglak vetni az én számból*”). Nyilván azokra vonatkozik, akik ezt az intő, kérlelő üzenetet is elutasítják.)

A mi viszonyunk is csak az lehet a gyülekezethez, ami Krisztusé: szeretnünk és megfeddenünk kell. Állhatatosan tanúskodnunk kell a bűnök és a hitehagyás ellen küzdő szeretettel. Ne felejtjük el, hogy az egyház nem azonos a vezetővel! A Biblia és a Bizonyosságtételek kijelentése szerint az egyház a hívő nép. Ez a nép pedig részben áldozat is: sokan félrevezettek és tudatlanok, de még fogékonyak a jóra és az igazságra. Az Úrnak „sok népe” van az adventmozgalomban. Ki kell tartani a gyülekezetekben, nem némán szenvedve, hanem szeretettel, állhatatosan intve, buzdítva az igazságra, és ami nagyon fontos: lelkiileg nem függve emberektől. Emellett pedig feltétlenül szükséges, hogy a tisztán látó, hívő testvérek Biblia-köröket, imacsoportokat alakítsanak lelki fejlődésük és egymás bátorítása céljából. Csak Isten közvetlen ta-

nácsa adhat biztos útmutatást az imádkozó hívőknek lépésről lépésre az egyes helyzetekben, hogy mit tegyenek, hogyan viselkedjenek, hogyan küzdjenek testvéreik és a gyülekezet ébredéséért. Mi is ezt tenénk Magyarországon, ha a kommunizmus idején az „állam erős karját” igénybe véve erőszakos módon el nem távolítottak volna minket a gyülekezetekből. Így a mi helyzetünk más, bizonyos értelemben egyedülálló. Tudatában vagyunk annak is, hogy kedvezőbb, mint sok adventhívőé a világ különböző részein. Ebből fakadó felelősségünket is komolyan akarjuk venni, keresve azt, hogy Isten miképpen akarja jóra és áldásra fordítani különleges helyzetünket és lehetőségeinket. Egynek érezzük magunkat az adventmozgalommal, imádkozunk egy igazi megújulás és reformáció kibontakozásáért egyházunkban, szerte a világon.

Meggyőződésem szerint két dolog hiányzik ahhoz, hogy a lelki megújulás üzenete hangozzék fel soraink között. Egyrészt – bár a problémákat sokan látják – kevesen emelik fel tanúságtevő szavukat határozottan és tartanak ki következetesen ennek a keresztyén szellemű, de állhatatos képviselésében. Másrészt pedig nem tanultuk meg még igazán a *küzdő imádságot* az adventmozgalom gyógyulásáért és megújulásáért. Még mindig nincs elég szeretet bennünk Isten műve és az elveszett világ iránt, ezért mindeddig nem szántuk oda magunkat a kitartó könyörgésre Isten művéért, a maradék megtéréséért, a késői esőre való felkészülésért. „Illés eljövetele” ígéri az Úr az Ő nagy napja előtt. Ne felejtjük el, hogy Illés két tevékenységével járult hozzá a megújulás és reformáció kibontakozásához: egyenes, nyílt szóval fedtte a hitehagyást, és szüntelenül, önmagát megalázva könyörgött Istenhez az Ő cselekvéséért, hatalma és kegyelme megnyilatkozásáért. Ezen felül feddhetetlen élete fénylő világosság, ékesen szóló tanúbizonyság volt (1Kir 17,21).

Bátorító és útmutató bizonyosságtételek

A Bizonyosságtételek V. kötetéből való idézetekkel szeretném befejezni ezt a cikket, amelyek reménységgel töltenek be minket, és választ adnak gyötrő, nehéz kérdéseinkre.

„Az Antikrisztus ma szilárdabban ül trónján, mint valaha. Jogosan mondhatjuk: »Jöjj, segíts Uram, mert az igazak eltűnnek, az emberek közt megszűnt a hűség!« Tudom, hogy sokan túlságosan kedvelik a mostani állapotot. Ezeket a kényelemszerető embereket el fogja nyelni az általános romlás. Mégse essünk kétségbe! Szeretjük ugyan azt gondolni, hogy ahol nincs megbízható igehirdető, ott megbízható keresztyén sincs, ez azonban nem fedi a valóságot. Isten megígérte, hogy ha a pásztorok nem állják meg a helyüket, Ő veszi át a nyáj vezetését. Isten sohasem tette a nyáját teljesen függővé az emberi eszközöktől. De sebesen közeledik a gyülekezet megtisztulásának napja, s Istennek mégis lesz tiszta és igaz népe. A rövidesen bekövetkező alapos rostálásban majd jobban lemérhetjük Isten erejét. A jelek arra mutatnak, hogy kö-

zel az idő, amikor az Úr nyilvánvalóvá teszi, hogy kezében a szórólapát, s alaposan kitakarítja majd szerűjét.

Gyorsan közeledik az idő, amikor nagy lesz a bizonytalanság és a fejetlenség. Sátán angyalruhába öltözik, hogy ha lehetséges, tévedésbe ejtse még a választottakat is. Sok isten lesz majd és sok úr. Fújni fog a tanítás mindenféle szele. Akkor nem azok lesznek a vezetőink, akik többre becsülik az áltudományokat. Nem azok állnak majd soraink élén, akik a műveltségben, a pallérozott értelemben és a tehetségben bíztak, s nem tartottak lépést a világossággal. Akik megbízhatatlannak bizonyultak, azokra nem bízzák rá többé a nyáját. Kevés kiváló ember vesz majd részt az utolsó, komoly munkában. Mivel önhittek és Istentől függetlenek, az Úr nem tudja felhasználni őket. Vannak az Úrnak megbízható szolgálói, akik a rostálás idején tűnnek elő...

Nincs messze az idő, amikor minden embernek szembe kell néznie a megpróbáltatással. Ránk akarják majd erőszakolni a fenevad bélyegét. Akik lépten-nyomon beadták derekukat a világ követelményeinek és a világi szokásokhoz szabják magukat, azok inkább behódolnak a földi hatalmaknak, mintsem hogy kitegyék magukat a gúnynak, sértegetésnek, a börtönnel és halállal való fenyegetésnek. Küzdelem dúl majd Isten és az emberek parancsai között, s ekkor különítik el a gyülekezetekben az aranyat a salaktól. Világosan meg lehet majd különböztetni a valódi istenfélelmet a látszattól és a hamisítványtól. Sok, ragyogásáért nagyra tartott csillag fog kihunyni a sötétben. Polyvafelhőket hord a szél még onnan is, ahol mi csak tiszta búzát látunk. Mindazok, akik magukra öltötték ugyan a szenthely díszzeit, de nem öltöztek Krisztus igazságos tetteibe, szégyenteljes mezítelenségükben mutatkoznak majd meg.

Amikor kivágják a meddő fákat, hogy ne foglalják a helyet, amikor a hamis atyafiak sokaságát meg tudjuk különböztetni az igazaktól, akkor elő fognak tűnni az elrejtettek, és dicsérettel sorakoznak fel Krisztus lobogója alá. Akik addig félénkek voltak, és nem bíztak önmagukban, akkor majd nyíltan Krisztus és igazsága mellé állnak. A gyülekezet addig leggyöngébb és legtétovázóbb tagja olyan lesz, mint Dávid – tette kész, bátor és határozott. Minél sűrűbb lesz Isten népének éjjele, annál ragyogóbbak lesznek a csillagok. Bár Sátán dühödten üldözi majd a hűségeseket, Jézus segítségével diadalmaszkodni fognak. Akkor szép lesz majd Krisztus egyháza, mint a Hold, tiszta, mint a Nap, és félelmetes, mint a zászlós tábor. Akkor majd kikel az igazság magja, amit most az evangélium hirdetői nagy igyekezettel vetnek. Felnövekedik és gyümölcsöt terem. Olyan emberek fogadják majd el az igazságot, akik elviselik a megpróbáltatásokat, és dicsőítik Istent, amiért részt vehetnek Jézus szenvedéseiben.” (63–65. o.)

„Az istenfélelem kovásza nem vesztette el teljesen az erejét. Amikor az egyház veszélye és válsága a tetőpontra hág, a világosságban járó kis csapat siránkozni és bánkódni fog a Földön folyó szörnyűségek miatt. Annál buzgóbban emelik fel imáikat az egyház javáért, mivel a gyülekezet tagjai a világ példáját követik. A maroknyi hűséges buzgó imája nem vész kárba... Krisztus aláztos követői kitűnnek lelkük gyötrelme folytán, mely

mély szomorúságban és bánkódásban, feddéseken és figyelmeztetésekben mutatkozik meg. Míg mások leplezni próbálják a rosszat és kifogásokat találnak az uralkodó gonoszságokra, addig azok, akik szívükön viselik Isten becsületét és szeretik az embereket, nem maradnak csöndben, hogy bárki tetszését elnyerjék. Az igazságtalannok szentségtelen cselekedetei és szavai napról napra gyötrik igaz lelküket. Képtelenek gátat vetni a bűnök elsöprő árjának, ezért telve vannak szomorúsággal és aggodalommal. Amikor még azok otthonaiban is a vallás megvetését látják, akik nagy világosságot nyertek, akkor gyászolni fognak Isten előtt. Sírnak és gyötrik lelküket, amikor látják a gyülekezetben a büszkeség, kapzsiság, önzés és csalás megannyi változatát, és hogy sokan lábbal tapossák az Isten Lelke által ihletett feddéseket, Istenre gyalázatot hoznak, az igazságot pedig hatástalanná teszik, miközben Sátán szolgálói diadalmaszkodnak...

A vének, akiknek Isten nagy világosságot adott, s akik a nép lelki őrizői voltak, elárulták a beléjük vetett bizalmat. Az volt a véleményük, hogy nem kell csodákra és Isten hatalmának kifejezett megnyilvánulására várni, mint a régmúlt napokban. Megváltoztak az idők... A »Béke és biztonság!« (1Thess 5,3) volt e férfiak jelmondata, akik nem hallatják hangjukat, mint harsonákat, hogy megmutassák Isten népének vétkeit és Jákob házána bűneit... A földi szem csak azt látta, hogy a hűségesek a tisztátalanságok miatt siránkoztak és bánkódtak. De a legsúlyosabb bűnök, amelyek felkeltették a tiszta és szent Isten féltő szeretetét, rejtve maradtak. A szívek mindentudó kutatója ismeri a romlás munkásainak összes titokban elkövetett bűnét. Ezek biztonságban érzik magukat, s mivel Isten hosszútűrő, azt mondják, hogy az Úr nem lát... Isten mégis leleplezi majd képmutatásukat, megmutatja a bűnöket, amelyeket olyan gondosan takargattak.

Nem menti meg őket a magas rang, tekintély vagy világi bölcsesség, sem a felszentelt hivatal attól, hogy feláldozzák elveiket, amikor álnok szívükre lesznek hagyatva. Akiket megbízhatóknak és igazaknak tartottak, azok bizonyulnak a hitehagyás szervezőinek, a közöny és Isten kegyelmével való visszaélés előjáróinak. Gonosz útjukat Isten nem tűri többé. Az Úr vonakodva vonja vissza jelenlétét azoktól, akiket nagy világossággal áldott meg, s akik mások szolgálata közben tapasztalták az Ige erejét. Valamikor Isten hűséges szolgálói voltak, akiket Ő jelenlétével és irányításával tüntetett ki, de eltávoztak tőle, és tévelygésre vezettek másokat is. Az isteni igazságszolgáltatás nem sokáig várat már magára, s Isten pecsétjét csak azok homlokára helyezik majd, akik bánkódnak a tisztátalanságok miatt.” (152–154. o.)

Olvassuk még el Ellen G. White *Tapasztalatok és látomások* c. könyvében a Miller testvér álma c. fejezetet. Hatalmas vigasztalás rejlik benne. Isten nem csúfoltatik meg. Műve – minden hitehagyás és áruulás ellenére – dicsőségesen fejeződik majd be. Ebben a győzelemben, annak áldásában és örömében osztoznak majd mindazok, akik – a sokszor végsőig megpróbáló nehézségek között – mindvégig hűségesen kitartanak Isten és az Ő igazsága mellett.

Vankó Zsuzsa

Címkehit

Valójában nem is hit, hanem a bizalomnak egy olyan eltorzult formája, ami inkább betegségnek nevezhető. Ragályos, és terjed. Jelen van a politikában csakúgy, mint az egyház életében. Jellembeli gyengeségből és lustaságból fakad.

Nézzünk két bibliai példát. Menjünk először vissza Dávid korába. „Mikor pedig az Árkeából való Khúsai, a Dávid barátja bement Absolonhoz, mondta Khúsai Absolonnak: Éljen a király, éljen a király! És mondta Absolon Khúsainak: Ez-é a barátod iránti szereteted? Miért nem mentél el a barátoddal? Felelt Khúsai Absolonnak: Nem, hanem akit az Úr és ez a nép választ, és az Izraelnek minden fiai, azé leszek, és azzal maradok. Azután ugyan kinek szolgálhatok örömebb, mint az én barátom fiának? Amint szolgáltam a te atyádnak, szintén olyan leszek tehozzád is.” (2Sám 16,16–19)

Ha csak ennyit ismernénk a történetből, egyből azt mondatnánk rá: undorító magatartás. Elvek nélkül, csupán a pillanatnyi haszon kedvéért kiszolgálni az éppen uralmon levő pártot, személyt, vagy királyt. Nézzük csak meg ennek a köpönyegforgató magatartásnak az érveit: Ha valaki uralmon van, ez azért van, mert Isten helyezte oda, vagy a nép választotta meg. Ez a címke. Az én feladatom nem az, hogy az igazság jelenlétét keressem és annak a szolgálatába álljak, hanem az aktuálisan uralmon levő vezetőt vagy vezetőket szolgálom. Azé leszek, és azzal maradok – mondta Khúsai. Absolonnak ilyen emberre volt szüksége, és ez okozta a vesztét. Senki nem háborodott fel Khúsai magatartásán, mert mindannyian ilyen címkehitel rendelkeztek, és nem vették észre, hogy Khúsai nem közéjük való.

De lássunk egy másik bibliai példát is. I. sz. 30 őszén, Jeruzsálemben, a sátoros ünnep idején történt. „Mondták a szolgák: Soha ember úgy nem szólott, mint ez az ember! A farizeusok így feleltek nekik: Vajon ti is el vagytok hitelve? Vajon a főemberek és a farizeusok közül hitt-e őbenne valaki? De ez a sokaság, amely nem ismeri a törvényt, átkozott!” (Ján 7,46–49). A címkehitet a maguk választotta vezetők mesterségesen tartják életben. És erre a tömegek magatartása ad lehetőséget. Ellen G. White így kommentálja a történeteket: „Akivel az igazság üzenetét közlik, ritkán kérdezi: Igaz ez? Inkább ezt kérdezi: De ki támogatja? Tömegek értékelnek az elfogadók száma szerint, s ma is felteszik a kérdést: Elhitték-e a tanult emberek, vagy a vallási vezetők? Az emberek ma sem veszik szívesebben az igazi istenességet, mint Krisztus idejében. Éppoly lázasan keresik a földi jót, elhanyagolják az örök javakat. Nem érv az igazság ellen, hogy sokan nem akarják elfogadni, vagy hogy a világ nagyjai, esetleg a vallási vezetők nem adnak helyt neki.” (Jézus élete, 387. o.)

Itt is megfigyelhetjük a címkehit érvrendszerét. Az a mérvadó, hogy a főemberek és a farizeusok kiben és miben hisznek. Ők gondolkodnak helyettünk, ők a mi lelkiismeretünk, ők hozzák meg helyettünk a döntéseinket. A tömegnek ezt kell követni. A tömeg ne gondolkodjon, higgyen az egyházban, bízson annak vezetőiben és teológusaiban. A címkehit a népegyház tömegeinek a hite. Egy mozgalom egyházzá válásának legbiztosabb ismertetőjele.

Végy egy könyvet vagy egy folyóiratot! Mit nézel meg először rajta? A kiadót. A mi egyházunk adta ki? Rajta van a címke? Akkor jöhet. Amit másodszer megnézel, ha már a kiadót megállapítottad: a szerző. Vajon a mi egyházunk teológusa, alkalmazottja, esetleg vezetője írta? Ha igen, akkor az sem baj, ha más kiadó jelentette meg az írást. A címke megfelelő. Címkehit érvényesül az ígírdetések hallgatásánál, az evangelizációkon, de még a Biblia-körökön is. Ki szervezi, ki az előadó, kik járnak oda?

Mert egy előadás értékét nem annak igazságtartalma, vagy a belőle áradó átformaló erő határozza meg, hanem a csomagoláson levő címke. Ez a címkehit. Így dobják el az emberek azt a méltóságot, amellyel az Isten felruházta őket. Ugyancsak Ellen G. White-től idézem: „Isten nem kényszeríti az embert, hogy hagyjon fel a hitetlenséggel. Előttük áll a világosság és a sötétség, az igazság és a tévelygés. Maguknak kell eldönteniük, mit fogadnak el. Az emberi értelemnek megadatott a képesség, hogy különbséget tegyen a jó és a rossz között. Isten terve szerint az embernek nem az indulatai alapján kell döntenie, hanem a bizonyítékok súlya szerint: vessen össze gondosan írást írással. Ma is sokan ugyanolyan csalás áldozatai, mint egykor a zsidók. A vallási tanítók saját felfogásuk, hagyományaik fényében olvassák a Bibliát, az emberek nem maguk kutatják az írásokat, nem maguk döntenek el, mi az igazság, hanem ítéletüket alávetik, lelküket rábízák vezetőikre.” (Jézus élete, 386. o.)

Evangelizációink sikertelenségét általában a meghívottak körében nagymértékben érvényesülő címkehitel szoktuk magyarázni. Igaz is, sajnos az emberek többségére ez jellemző, és hiába magyarázzuk nekik, hogy dobják el, az igazság megéri, merjenek önállóan gondolkodni. De vajon nálunk nem bukkan fel időnként ez a bénító magatartás? Milyen alapon várunk más viselkedést azoktól, akiket evangelizációinkra hívunk, vagy akiket irodalommal látunk el, ha nálunk is ugyanaz érvényesül? Dobjuk el a címkehitet! Ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy ezentúl bizalmatlanok vagyunk vezetőink iránt! Azt sem, hogy minden, a kinyilatkoztatástól idegen eszmének hitelt adunk. Sőt, igazán akkor lehetünk csak biztosak a hitelességben, ha az ellenőrzést elvégezzük. A mérce, a Szentírás a kezünkben van.

Ha bérei lelkülettel megvizsgálunk mindent: mi van a címke mögött, akkor már tettünk egy lépést annak az állapotnak a megszüntetésére, amelyet az apostol így jellemez: „Restek lettetek a hallásra.” Majd így folytatja: „Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy az Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket, és olyanok lettetek, mint akiknek tejre van szükségük és nem kemény eledelre. Mert mindaz, aki tejjel él, járatlan az igazság beszédeiben, mivelhogy kiskorú. Az érettkorúaknak pedig kemény eledel való, mint akiknek mivoltuknál fogva gyakorlottak az érzékeik a jó és rossz közötti különbségtételre.” (Zsid 5,11–14)

Itt az ideje, hogy kilépjünk a kiskorúságból. Ha valamely lelkes vagy egyházi vezető fél attól, hogy ez a begyakorolt érzékenység kifejlődik az általa vezetett közösségben, arról biztosan tudhatjuk, hogy nem Krisztus megbízásából végzi a feladatát. Nem az igazi egyházat vezeti, hanem egy sajnálatosan fogva tartott embercsoportot, amelynek mihamarabb szabadtóra van szüksége. Isten és az igazság nem fél, ha mérlegre teszik. Ha Őt, és az Ő igazságát képviseljük, nekünk sincs semmi félnivalónk. Aki viszont emberben bíz, és testbe helyezi erejét, annak a szíve előbb-utóbb eltávozik az Úrtól.

Makra Jenő

Könyvkiadónk árjegyzéke

(Érvényes: 2003. április 1-jétől)

Budapest, Remete u. 16/A
Nyitva: hétfő-csütörtök 8–17 óráig,
péntek 9–12 óráig

Tel.: (06-1) 391-0181; mobil: (06-30) 488-7753

Budapest, Benczúr u. 9.

Nyitva: hétfő-csütörtök 12–18 óráig,
péntek 10–14 óráig

Tel.: (06-1) 343-3333

BIBLIÁK, KONKORDANCIÁK, BIBLIAI ATLASZOK

Biblia – kis családi	2100 Ft	Korszakok nyomában	1000 Ft
Biblia – standard	1700 Ft	Krisztus példázatai	1450 Ft
Bibliai atlasz		Krisztushoz vezető	
(Magyar Biblia-társulat)	2600 Ft	lépések	500 Ft
Bibliai atlasz		Levelek	
(Szt. Pál Akadémia)	4500 Ft	szermes fiataloknak	260 Ft
Konkordancia	8000 Ft	Próféták és királyok	1450 Ft
Pál apostol utazásai		Szemelvények	
(falitérkép)	13 900 Ft	Ellen G. White	
		írásaiból I.	1400 Ft
		Szemelvények II.	
		(puha kötésben)	1250 Ft
		Igehirdetések	
		és beszédek I.	400 Ft
		Igehirdetések	
		és beszédek II.	600 Ft
		Tanácsok	
		a gyülekezeteknek	1000 Ft
		Tapasztalatok	
		és látomások	400 Ft
		Pátriárkák és proféták	
		(rég kiadás)	1000 Ft
		Pátriárkák és proféták	
		CD-melléklettel	1800 Ft
		Üzenet az ifjúságnak	1000 Ft
		Válaszd az életet!	400 Ft

ELLEN G. WHITE KÖNYVEI

A gyermeknevelés	
bibliai alapelvei	480 Ft
A megváltás története	1500 Ft
A nagy Orvos lábnymán	1400 Ft
Az apostolok története	1300 Ft
Az evangélium szolgálói	900 Ft
„A Te Igéd igazság”	800 Ft
Bizonyágtételek V. kötet	1700 Ft
Bizonyágtételek	
VII. kötet	800 Ft
Bizonyágtételek	
VIII. kötet	800 Ft
Bizonyágtételek	
IX. kötet	800 Ft
Bizonyágtételek	
prédikátoroknak	1100 Ft
Gondolatok	
a Hegyi beszédről	550 Ft
Gondolatok	
a Jelenések könyvéről	700 Ft
Gyermeknevelés	1100 Ft
Jézus élete	1750 Ft
„Készítsétek	
az Úrnak útját!”	140 Ft
Kiben bízhatunk? I–IV.	400-400 Ft
Kiben bízhatunk?	
(válogatás)	800 Ft

		1000 Ft	EGYÉB KIADVÁNYOK	
		1450 Ft	A babonaság varázsa	380 Ft
			A Biblia az álmokról	120 Ft
			A Biblia a bűnrendezésről	120 Ft
			A bibliai régészet...	450 Ft
			A kálvinista kereszt	350 Ft
			A keresztény növekedésről	80 Ft
			A leggazdagabb	
			barlanglakó	550 Ft
			Amit a tizedről tudni lehet	100 Ft
			Anyagi függetlenség I.	120 Ft
			Arany János	
			és az evangélium	250 Ft
			A szeretet művészete	790 Ft
			A szentélyszolgálatról	
			egyszerűen	450 Ft
			A szombat története	2300 Ft
			A vasárnapkérdés	200 Ft
			A világ helyzete 2001	1200 Ft
			A világ helyzete 2002	1500 Ft
			A világ helyzete 2003	1700 Ft
			Az én hangszerem:	
			az orgona	900 Ft
			Az ima ereje	350 Ft
			Betlehemi	
			szermes történet	480 Ft
			Bibliai olvasókönyv	440 Ft
			Boldog házasság – hogyan?	400 Ft
			Constantinus császár	
			adománylevele	250 Ft
			Döntés a Jordánnál	480 Ft
			„Én vagyok, ne féljete!”	150 Ft
			Ellen G. White Európában	250 Ft
			Ellen G. White	
			élete és szolgálata	500 Ft
			Ellen G. White	
			mindennapjai	500 Ft
			Ezen a kősziklán	250 Ft
			Erkölc és iskola	250 Ft
			Hadd szóljanak a napok	1000 Ft
			Hallass örömet velem!	250 Ft
			Harminc kánon	200 Ft

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD

A Biblia		1100 Ft
a helyes táplálkozásról		
A néma járvány:		420 Ft
csonttritkulás		
Életmód-változtatás		680 Ft
hétről hétre		
Étrendi		1300 Ft
és táplálkozási tanácsok		4250 Ft
Döntő bizonyíték		990 Ft
Házi gyógymódok		300 Ft
Legyetek józanok!		1200 Ft
New Start-konyha		480 Ft
Reformkonyha		

Hiszékenység vagy bizonyosság	100 Ft	Ómega	450 Ft	GYERMEKEKNEK	
Hít vagy hagyomány?	200 Ft	Szombattól vasárnapig	800 Ft	A róka nyomában	400 Ft
Hitünk énekei	1100 Ft	Té is járhatsz a vízen	300 Ft	Az egészségem titkai (kifestő)	250 Ft
Hitünk énekei (spirálos)	1100 Ft	Tisztaság, szerelem, házasság	180 Ft	Az özönvíz (kifestő)	250 Ft
Hitvallásunk	150 Ft	Üzenetek	100 Ft	Bibliai történetek	300 Ft
Hogyan küzdött Jézus?	350 Ft	Van-e keresztyén pedagógia?	200 Ft	Bibliai jellemtulajdonságok	250 Ft
Isten küldött egy embert	550 Ft			Az egészség nyolc alapelve	350 Ft
Isten, ki vagy?	400 Ft	SZÓRÓLAPOK		Fehérke	600 Ft
„Istenünk beszéde mindörökre megmarad”	1300 Ft	Az imádság ereje	12 Ft	Ki segítőkész?	150 Ft
Jézus boldogmondásai	200 Ft	Az egészség nyolc alapelve (11 részes sorozat)	120 Ft	Kincsek a tengernél	590 Ft
Jön a vasárnap	600 Ft			Lépések a boldogság felé	150 Ft
Jób csodálatos beszámolója	500 Ft	KÉPESLAP, KÖNYVJELZŐ, NAPTÁR, NOTESZ		Mísi azt kérdezi...	590 Ft
Kezdetben...	300 Ft	Aranyszegélyű kártyák	15 Ft	„Példázatban mondottam...”	150 Ft
Kérlek, Istenem...	500 Ft	Igehelyes kártya	20 Ft		
Kis káté	700 Ft	Képeslap	30 Ft	CD-ROM KÖNYVEK	
Legyőzhető-e a depresszió?	200 Ft	Könyvjelző	25 Ft	BIK-könyvtár CD 1.0 (BIK-kiadványok)	1500 Ft
Luther Márton 95 tétele	45 Ft	Könyvjelző (mágneses)	25 Ft	A szeretet	
Luther Márton önmagáról	700 Ft	Naptár 2003	490 Ft	bibliai tanításai CD	1500 Ft
Lesz-e holnapunk?	180 Ft	Notesz (kicsi)	70–100 Ft	Döntő bizonyíték CD	1500 Ft
Levél a vallási türelemről	200 Ft	Notesz (nagy)	120 Ft	Élet és egészség CD	1500 Ft
Megelőzhető-e az AIDS?	200 Ft				
Miért csodálkozol?	130 Ft				
„Ne félj, csak higgy!” (I–II.)	500-500 Ft				

Leárazott kiadványok

A H. N. adventista generálkonferencia elé	10 Ft	Jézus Krisztus élete a művészetekben	1000 Ft	Az Idők Jelei folyóirat (2002-es számok)	100 Ft
Akik szelet vetnek, vihart aratnak	50 Ft	Mi az ökumenizmus?	50 Ft	Életmódmagazin (2000–2001)	50 Ft
A pápaság mint ökumenikus probléma	50 Ft	Gyermektanulmányok (1–16. szám)	100 Ft	Jó Hír folyóirat (2001-ig)	50 Ft
A polgári kormányzat és a vallás	50 Ft	Naptár 2001	50 Ft	Jó Hír folyóirat (2002)	100 Ft
A világ útvesztője és a szív paradicsoma	100 Ft	Naptár 2002	50 Ft	Útjelző folyóirat (2000-ig)	10 Ft
Az 1888-as üzenet	200 Ft	Nyitott szemmel (1996–2000)	10 Ft	Szombatiskolai Biblia-tanulmányok (2002-ig)	50 Ft
Habakuk próféta könyve	50 Ft	Mit cselekedjem? II.	10 Ft		
		Az Idők Jelei folyóirat (2001-ig)	50 Ft		

BioDepo

Szeretnénk hírt adni arról, hogy Budapesten, a Visegrádi u. 54. sz. alatt **BioDepo** néven *reformélelmiszerbolt* nyílt.

A reformélelmiszerek mellett kaphatók az egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos kazetták és a Bibliaiskolák Közössége által kiadott egészségnevelő könyvek is.

**Nyitva: hétfőtől csütörtökig: 9–19 óráig,
pénteken: 9–14 óráig**

A zavartalan áruellátás és kiszolgálás érdekében kérjük, hogy a gyülekezetek, vagy a nagyobb mennyiségeket vásárlók előre jelezzék igényüket, rendelésüket az alábbi *telefon-* illetve *faxszám*on.

Telefon: (06-1) 239-2475
Mobil: (06-20) 805-1919
Fax: (06-1) 395-0603

Kátai Zoltán

nemzetközi és adventtábor – Bózsva, 2003. július 6–13.

Szeretettel hívjuk gyülekezeteink tagjait 2003. július 6–13-ig a bózsvai Biblia-táborba, ahol idén egy turnus keretében tartjuk a nemzetközi és az adventtábort.

A Biblia-héten az alábbi témajegyzék alapján hallhatunk előadásokat, vehetünk részt beszélgetéseken.

AZ ADVENTMOZGALOM JELENE ÉS JÖVŐJE

1. **Az adventmozgalom jelenlegi legnagyobb kérdései**
Bibliai áttekintés és értékelés
2. **Egyház, mozgalom, maradék**
Bibliai fogalmak tisztázása
3. **Egy „igenövekedési program” szükségessége**
Biblia-szemléletünk és a bizonyágtételekhez való viszony
4. **Az adventmozgalom és az 1888-as üzenethez való viszony**
Tanítás a gyakorlati kegyességről és a történelemszemléletről
5. **Az ökumenikus mozgalom kihívása**
Az ökumenikus mozgalom teológiája és programja ma
A helyes viszony kérdése
6. **Az idők jelei és a végidő eseménysorozata**
Ahogyan ma láthatjuk
7. **Az evangelizáció mint Mát 24,14 és Jel 14,6–14 beteljesedése**
Tartalmi és formai kérdések
8. **Az olyannyira kívánatos és szükséges megújulás és reformáció**
Hogyan valósulhat meg egyéni és közösségi életünkben?
Mit tehetünk érte?

jelentkezési lap

Név: ..... Életkor: .....

felnőtt
 diák
 gyermek

Lakcím (postai cím): .....

Együtt érkező táborozók (rokonsági viszony megjelölésével):

Felnőtt Diák Gyermek

– .....

– .....

– .....

Milyen elhelyezést szeretnénk?   4–5 ágyas faház   8–12 ágyas szoba   Saját sátor   Szállás a faluban

.....
 aláírás

A részvételi díjak a többi bózsvai táboréval azonosak (lásd: Táborozási tájékoztató, 12. o.)

Kérjük a gyülekezeteket, nyújtsanak segítséget az arra rászoruló testvérek részére, hogy anyagi szempontok ne tartanak vissza senkit a táborozáson való részvételtől!

Kiadja a Keresztény Advent Közösség megbízásából a Bibliaiskolák Közössége, 1121 Budapest, Remete u. 16/A
Felelős kiadó: Sonnleitner Károly, felelős szerkesztő: Czinkota András
Készült a Reménység Alapítvány nyomdájában, felelős vezető: Kiss Szilveszter
A lap elektronikus változata a www.bibliakiado.hu/kerak internetcímen olvasható